

UCHWAŁA NR 68 / XI / 2015
RADY GMINY GÓRA ŚWIĘTEJ MAŁGORZATY
z dnia 27 listopada 2015 roku

**w sprawie: przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Góra Świętej Małgorzaty
na lata 2015 -2022.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 6a) ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2015 r. poz. 1515) **Rada Gminy Góra Świętej Małgorzaty uchwala, co następuje:**

§1. Przyjmuje się do realizacji Strategię Rozwoju Gminy Góra Świętej Małgorzaty na lata 2015-2022, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Góra Świętej Małgorzaty.

§3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.



PRZEWODNICZĄCY RADY GMINY

Przemysław Gróbarczyk
mgr Przemysław Gróbarczyk

Strategia Rozwoju Gminy Góra Świętej Małgorzaty na lata 2015 - 2022



Źródło: www.goraswmalgorzaty.pl/fotogaleria/krajobrazy

„Ojczyzna moja – to ta ziemia droga,
Gdziem ujrzał słońce i gdziem poznał Boga,
Gdzie ojciec, bracia i gdzie matka miła
W polskiej mnie mowie pacierza uczyła. (...)”

Fragment wiersza Marii Konopnickiej „Ojczyzna”

Spis treści

1. Wstęp	5
2. Obszar i czas realizacji Strategii	6
3. Aktualna sytuacja społeczno- gospodarcza na obszarze objętym Strategią.....	7
3.1. Podstawowe dane dotyczące obszaru	7
3.1.1. Położenie	7
3.1.2. Powierzchnia.....	10
3.1.3. Ludność	13
3.1.4. Środowisko przyrodnicze	14
3.1.5. Rys historyczny	23
3.1.6. Rys kulturowy.....	24
3.2. Zagospodarowanie przestrzenne	29
3.2.1. Infrastruktura techniczna	29
3.2.2. Własność nieruchomości.....	40
3.2.3. Stan obiektów dziedzictwa kulturowego	41
3.2.4. Uwarunkowania ochrony środowiska	42
3.3. Sfera społeczna	44
3.3.1. Sytuacja demograficzna i społeczna na danym obszarze.....	44
3.3.2. Warunki i jakość życia mieszkańców.....	51
3.3.3. Oświata i edukacja	52
3.3.4. Opieka zdrowotna	56
3.3.5. Określenie grup społecznych wymagających wsparcia	57
3.3.6. Rynek pracy	62
3.4. Sfera ekonomiczna	67
3.4.1. Gospodarka	67
3.4.2. Turystyka	74
3.5. Analiza SWOT	79
3.6. Identyfikacja najważniejszych problemów występujących na danym obszarze.....	84
4. Cele ogólne i szczegółowe rozwoju danego obszaru	88

5. Zadania zmierzające do poprawy sytuacji na danym obszarze	93
5.1. Zmiany w strukturze gospodarczej obszaru.....	93
5.2. Zmiany w sposobie użytkowania terenu	93
5.3. Rozwój systemu komunikacji i infrastruktury	93
5.4. Poprawa stanu środowiska	94
5.5. Poprawa stanu środowiska kulturowego	94
5.6. Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców	94
6. Realizacja zadań.....	95
6.1. Planowane zadania inwestycyjne w okresie 2015 – 2022	95
6.2. Zadania planowane do realizacji po roku 2022.....	102
6.3. Powiązania realizowanych zadań z innymi działaniami realizowanymi na terenie powiatu/województwa	102
7. Oczekiwane wskaźniki efektów realizacji Strategii	114
8. Plan finansowy	116
9. System wdrażania Strategii	118
10. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej Strategii	120
10.1. System monitorowania	120
10.2. Sposób oceny	121
10.3. Sposób inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi	123
10.4. Działania informacyjne i promocja Strategii	127

Spis tabel

Tabela 1: Powierzchnia powiatu łęczyckiego oraz położonych w jego obrębie jednostek	10
Tabela 2: Pomniki przyrody w gminie Góra Św. Małgorzaty	20
Tabela 3: Wodociągi w gminie Góra Świętej Małgorzaty	33
Tabela 4: Kanalizacja w gminie Góra Św. Małgorzaty	34
Tabela 5: Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku w gminie Góra Św. Małgorzaty	35
Tabela 6: Liczba ludności faktycznie zamieszkującej gminę Góra Św. Małgorzaty	44
Tabela 7: Struktura ludności w poszczególnych wsiach (stan na dzień 30.06.2012 r.)	45
Tabela 8: W % ogółem ludność wg ekonomicznych grup wieku	46
Tabela 9: W % ogółem ludność wg ekonomicznych grup wieku w gminach wiejskich powiatu łęczyckiego w 2013 roku	47
Tabela 10: Ruch naturalny ludności w gminie Góra Św. Małgorzaty	48
Tabela 11: Przyrost naturalny w gminach wiejskich powiat łęczyckiego	49
Tabela 12: Saldo migracji wewnętrznych w gminach wiejskich powiatu łęczyckiego	49
Tabela 13: Saldo migracji zagranicznych w gminach wiejskich powiatu łęczyckiego	50
Tabela 14: Zasoby mieszkaniowe w gminie Góra Świętej Małgorzaty	51
Tabela 15: Dzieci i uczniowie w placówkach oświaty w gminie Góra Świętej Małgorzaty	53
Tabela 16: Uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów	53
Tabela 17: Poziom wykształcenia w poszczególnych powiatach woj. łódzkiego w roku 2011	54
Tabela 18: Poziom wykształcenia mieszkańców gminy Góra Świętej Małgorzaty w 2002 roku	55
Tabela 19: Hierarchia problemów społecznych w Gminie Góra Świętej Małgorzaty – oceny respondentów	60
Tabela 20: Powody przyznania pomocy rodzinom w gminie Góra Świętej Małgorzaty	61
Tabela 21: Bezrobotni zarejestrowani z gminy Góra Świętej Małgorzaty	62
Tabela 22: Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminach powiatu łęczyckiego	63
Tabela 23: Informacja o bezrobociu w przekroju miast i gmin z terenu objętego zasięgiem działania Powiatowego Urzędu Pracy w Łęczycy. Stan w dniu 31.12.2014	64
Tabela 24: Informacje o bezrobociu w przekroju miast i gmin z terenu objętego zasięgiem działania Powiatowego Urzędu Pracy w Łęczycy – Góra Św. Małgorzaty	66
Tabela 25: Informacje o bezrobociu w przekroju miast i gmin z terenu objętego zasięgiem działania Powiatowego Urzędu Pracy w Łęczycy – Góra Św. Małgorzaty	66
Tabela 26: Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON (stan w dniu 31 XII) w gminie Góra Świętej Małgorzaty	67
Tabela 27: Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON wg sektorów własnościowych w 2013 roku w gminie Góra Świętej Małgorzaty	68
Tabela 28: Poziom aktywizacji gospodarczej na przykładzie gmin wiejskich w powiecie łęczyckim, stan na 31XII	70
Tabela 29: Saldo ilości firm w ostatnich 3 latach na analizowanym obszarze dla roku 2013	71
Tabela 30: Gospodarstwa domowe z dochodami z różnych źródeł	71
Tabela 31: Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych	71

Tabela 32: Gospodarstwa z uprawą wg rodzaju _____	72
Tabela 33: Pogłowie zwierząt gospodarskich w gospodarstwach rolnych _____	73

Spis map

Mapa 1: Powiat łęczycki w województwie łódzkim _____	7
Mapa 2: Gmina Góra Świętej Małgorzaty na mapie powiatu łęczyckiego _____	8
Mapa 3: Położenie gminy Góra Świętej Małgorzaty na mapie drogowej _____	8
Mapa 4: Mapa gminy Góra Św. Małgorzaty _____	11
Mapa 5: Formy Ochrony przyrody w gminie Góra Św. Małgorzaty _____	16

Spis wykresów

Wykres 1: Liczba ludności faktycznie zamieszkującej gminę Góra Św. Małgorzaty _____	44
Wykres 2: W % ogółem ludność wg ekonomicznych grup wieku _____	46
Wykres 3: W % ogółem ludność wg ekonomicznych grup wieku w gminach wiejskich powiatu łęczyckiego w 2013 roku _____	47
Wykres 4: Ruch naturalny ludności w gminie Góra Św. Małgorzaty _____	48
Wykres 5: Bezrobotni zarejestrowani z obszaru gminy Góra Świętej Małgorzaty _____	62
Wykres 6: Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w gminie Góra Świętej Małgorzaty (stan w dniu 31 XII) _____	67
Wykres 7: Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane według sekcji PKD 2007 w 2013 roku w gminie Góra Świętej Małgorzaty _____	69

1. Wstęp

Podstawowym celem działań władz samorządowych powinno być jak najlepsze zaspokojenie indywidualnych i zbiorowych potrzeb społeczności lokalnej oraz zapewnienie jej jak najwyższego standardu życia. Zwykle osiągnięcie tego celu jest możliwe poprzez realizację zadań własnych określonych przez ustawę, jednak szczególnie należy mieć na uwadze postulaty zgłaszane przez społeczeństwo osobiście. Realizacja tych zamierzeń powinna również sprzyjać długookresowemu rozwojowi lokalnemu.

Szybko zmieniające się zewnętrzne i wewnętrzne uwarunkowania rozwoju oraz integracja Polski z Unią Europejską sprawiają, że władze samorządowe są praktycznie zobowiązane do podejmowania skoordynowanych decyzji i działań zarysowanych w dłuższej perspektywie czasu. Osiągnięcie rozwoju lokalnego jest więc możliwe jedynie wówczas, jeśli jego realizacja opierać się będzie na stabilnym, wieloletnim programie rozwoju społeczno-gospodarczego. Podstawowym narzędziem umożliwiającym zarządzanie jednostką terytorialną w długim horyzoncie czasu jest strategia rozwoju.

Strategia rozwoju gminy to pewien generalny plan systemowego, długofalowego działania władz (i wszystkich, którzy chcą im w tym pomóc) wobec szans i zagrożeń wynikających ze zmiennego otoczenia i działań innych podmiotów, ukierunkowany przez wartości i opcje uznane przez społeczność lokalną, bazujący na wewnętrznym potencjale sił i uwzględniający wewnętrzne słabości.

Strategia stanowi koncepcję rozwoju, wytycza cele rozwoju oraz kierunki działania. Jest ona instrumentem stymulowania procesów społeczno-gospodarczych zachodzących na terenie gminy, a w szczególności:

- dyktuje główne kierunki rozwoju gminy,
- stanowi plan będący podstawą do podejmowania decyzji rozwojowych,
- zwiększa spójność decyzji podejmowanych przez władze samorządowe,
- pozwala na lepsze zagospodarowanie zasobów gminy,
- stanowi podstawę do ubiegania się o środki finansowe z krajowych i zagranicznych funduszy pomocowych,
- informuje mieszkańców i inwestorów o spodziewanych kierunkach rozwoju gminy.

Strategia spełnia zatem funkcję:

- materiału informacyjnego, określającego aktualny potencjał społeczny, ekonomiczny i gospodarczy gminy,
- programu działania dla władz lokalnych,
- formalnej podstawy umożliwiającej ubieganie się o środki wsparcia z budżetu państwa oraz o środki z funduszy pomocowych Unii Europejskiej,
- materiału promocyjnego.

Prace nad strategią gminy Góra Świętej Małgorzaty toczyły się z uwzględnieniem następujących zasad:

- zasada koncentracji na realnych siłach gminy Góra Świętej Małgorzaty – strategia powinna zmierzać do wszechstronnego wykorzystania unikalnych zasobów lokalnych, w szczególności historycznych, przyrodniczych, a także kapitału ludzkiego oraz cennych odmienności. Dlatego zawartość celów strategicznych to przede wszystkim pomysły na wykorzystanie atutów lokalnych, na które zarówno Urząd Gminy, jak i sami mieszkańcy mają największy wpływ;
- zasada koncentracji na zagadnieniach najistotniejszych dla przyszłości – przyjęto, że każdy potencjalny cel strategiczny powinien być rozpatrywany w kontekście jego doniosłości dla przyszłości gminy. Dokonano zatem selekcji i wyodrębniono cele o najwyższym priorytecie;
- zasada koncentracji tematycznej – Strategia Rozwoju Gminy Góra Świętej Małgorzaty na lata 2015 - 2022 będzie koncentrowała się na niewielu, ale najważniejszych zagadnieniach z punktu widzenia rozwoju społeczno-gospodarczego. Ta swojego rodzaju wybiórczość zapobiega stworzeniu dokumentu, który będzie obejmować wszystkie cele, a faktyczna realizacja następuje tylko w niewielu przypadkach.

Realizacja zadań określonych w Strategii przypada na okres programowania Unii Europejskiej i zawiera się w latach 2015 – 2022. Rezultaty i oddziaływania niektórych zadań, szczególnie tych rozpoczętych w latach 2019 – 2020 obejmą także następny okres programowania.

2. Obszar i czas realizacji Strategii

Obszar objęty strategią rozwoju to gmina wiejska Góra Świętej Małgorzaty, położona w powiecie łęczyckim, w województwie łódzkim.

Czas realizacji Strategii to lata 2015 – 2022, okres ten wpisuje się w nowy okres programowania interwencji funduszy Unii Europejskiej w Polsce.

3. Aktualna sytuacja społeczno- gospodarcza na obszarze objętym Strategią

3.1. Podstawowe dane dotyczące obszaru

3.1.1. Położenie

Pod względem fizyczno-geograficznym wg klasyfikacji J. Kondrackiego gmina Góra Świętej Małgorzaty położona jest na nizinie Środkowopolskiej, w obrębie makroregionu Nizina Środkowomazowiecka. Południowo-zachodnią część niziny stanowi mezoregion Równina Łowicko-Błońska, w jego zachodnim krańcu znajduje się gmina Góra Świętej Małgorzaty i sołectwo Tum. Pod względem hydrograficznym Gmina leży w dorzeczu Wisły i jej dopływu Bzury, która płynie wzdłuż północnej i zachodniej granicy gminy wraz z towarzyszącym jej od południa kanałem Regulickim. Gmina Góra Świętej Małgorzaty zlokalizowana jest w północno-zachodniej części województwa łódzkiego, przynależy do powiatu łęczyckiego.

Mapa 1: Powiat łęczycki w województwie łódzkim



Gmina położona jest w południowo-wschodniej części Powiatu, co obrazuje mapa poniżej.

Mapa 2: Gmina Góra Świętej Małgorzaty na mapie powiatu łęczyckiego



Źródło: www.osp.org.pl

Gmina Góra Świętej Małgorzaty graniczy z następującymi gminami z obszaru powiatu łęczyckiego:

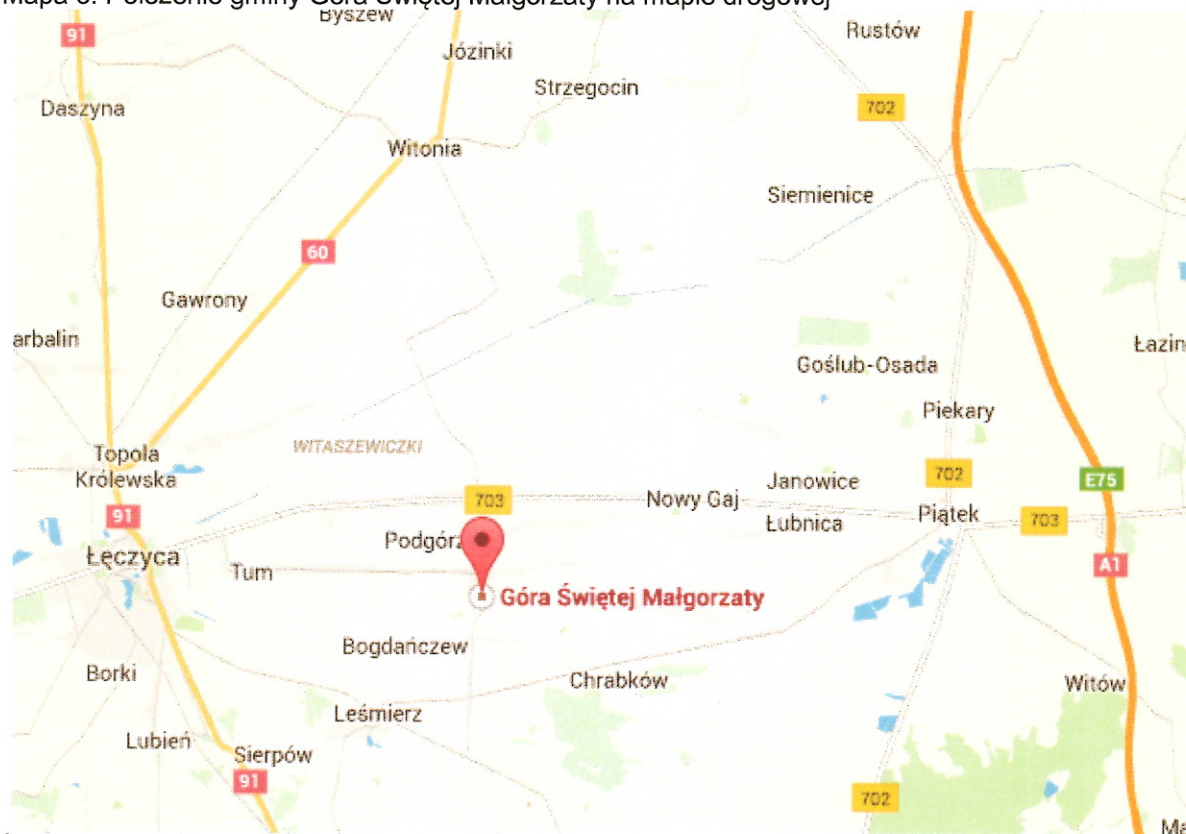
- gminą Witonia - od północy,
- miastem i gminą Łęczyca - od zachodu,
- gminą Piątek - od wschodu

oraz od północy z gminą Krzyżanów należącą do powiatu kutnowskiego i od południa z gminą Ozorków z powiatu zgierskiego.

Układ drogowy

Mapa poniżej obrazuje położenie Gminy względem najważniejszych ciągów komunikacyjnych.

Mapa 3: Położenie gminy Góra Świętej Małgorzaty na mapie drogowej



Źródło: www.google.pl/maps/place/Góra+Świętej+Małgorzaty

Odległości od miejscowości Góra Św. Małgorzaty do wybranych miejscowości są następujące:

- Łęczyca – 8 km,
- Ozorków – 10 km,
- Kutno – 20 km,
- Zgierz – 22 km,
- Łódź – 33 km,
- Poddębice – 30 km,
- Warszawa – 117 km.

Na sieć dróg w gminie Góra Świętej Małgorzaty składają się drogi: gminne, powiatowe i droga wojewódzka nr 703. Droga ta w całości prowadzi przez teren województwa łódzkiego, powiaty: poddębicki, łęczycki i łowicki. Prowadzi przez następujące miejscowości (w nawiasie podano połączenia z innymi drogami):

- Porczyny (droga wojewódzka 473),
- Poddębice (droga krajowa nr 72),
- Stary Gostków (droga wojewódzka 469),
- Łęczyca (droga krajowa nr 91),
- Piątek (droga wojewódzka nr 702), węzeł Piątek – połączenie z autostradą A1,
- Łowicz (droga krajowa nr 14).

Przez teren gminy nie przebiega żadna droga krajowa, jak również sieć PKP. Najbliższe stacje kolejowe znajdują się w Łęczycy i Sierpowie.

3.1.2. Powierzchnia

Gmina Góra Świętej Małgorzaty jest typową gminą wiejską, zajmuje powierzchnię 9026 ha, czyli stanowi 11,68% powierzchni powiatu łęczyckiego. Mniejszą powierzchnię zajmują tylko: miasto Łęczyca, gmina Witonia oraz gmina Daszyna. Największy udział w powierzchni powiatu ma gmina Grabów, stanowiąc 20,05% powierzchni.

Tabela 1: Powierzchnia powiatu łęczyckiego oraz położonych w jego obrębie jednostek

jednostka terytorialna	powierzchnia [ha]	udział w powierzchni powiatu łęczyckiego
powiat łęczycki	77275	-
miasto Łęczyca	895	1,16%
gmina Daszyna	8091	10,47%
gmina Góra Świętej Małgorzaty	9026	11,68%
gmina Grabów	15496	20,05%
gmina Łęczyca	15057	19,48%
gmina Piątek	13318	17,23%
gmina Świnice Warckie	9347	12,10%
gmina Witonia	6045	7,82%

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Grunty rolne w gminie Góra Św. Małgorzaty zajmują powierzchnię 8548,22 ha i tym samym stanowią 94,7% jej powierzchni. Użytki rolne stanowią 94,56% gruntów rolnych ogółem. Poniżej przedstawiono udział procentowy wybranych rodzajów gruntów i użytków rolnych w gruntach rolnych ogółem¹:

- grunty pod zasiewami - 73,82%,
- sady – 0,73%,
- ogrody przydomowe 0,04%,
- łąki trwałe – 17,04%,
- pastwiska trwałe – 0,39%,
- pozostałe użytki rolne – 0,44%,
- lasy i grunty leśne – 0,32%,
- pozostałe grunty – 5,12%.

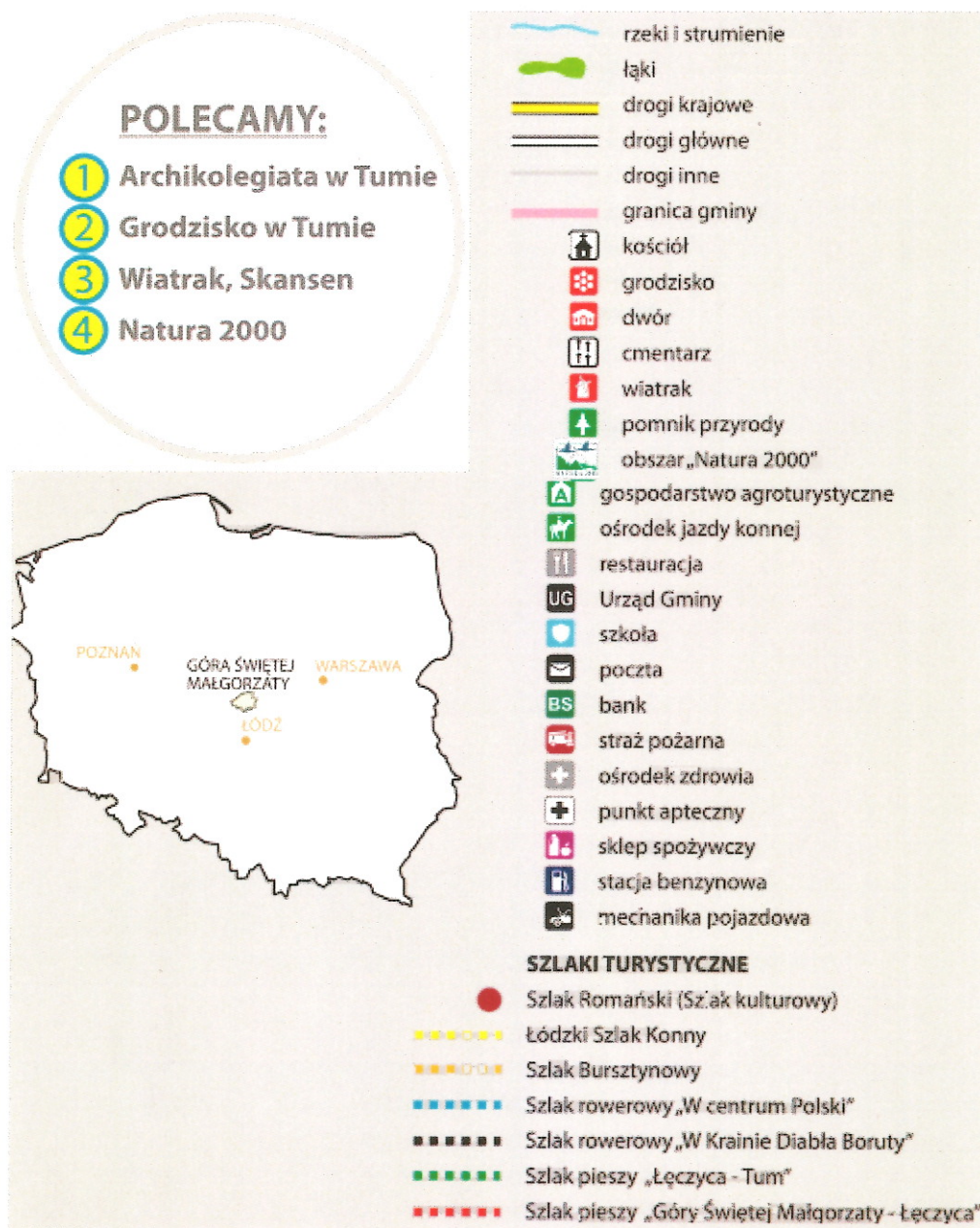
Gmina Góra Świętej Małgorzaty podzielona jest na 20 sołectw, należą do nich: Ambrożew, Bogdańczew, Bryski, Bryski – Kolonia, Czarnopole, Nowy Gaj, Góra Świętej Małgorzaty, Karsznice, Kosin, Marynki, Mętlew, Moraków, Orszewice, Podgórzycze, Rogulice, Sługi, Stawy, Tum, Witaszewice oraz Zagaj.

Poniżej przedstawiono mapę gminy Góra Świętej Małgorzaty, na której wyróżniono poszczególne sołectwa oraz skupione w ich obrębie miejscowości.

¹ Dane GUS, Bank Danych Lokalnych, Powszechny Spis Rolny 2010 – wg siedziby gospodarstwa

Mapa 4: Mapa gminy Góra Św. Małgorzaty





Źródło: www.goraswmalgorzaty.pl

3.1.3. Ludność

Liczba ludności zamieszkującej gminę Góra Św. Małgorzaty od 2003 roku ulega zmniejszeniu, w 2013 roku odnotowano tu 4480 osób, w porównaniu do roku 2003 było to o 234 osoby mniej. Gęstość zaludnienia wynosi 50 os/km². Zasadniczą przyczyną tej sytuacji jest ujemny przyrost naturalny oraz odnotowywane w poszczególnych okresach ujemne saldo migracji wewnętrznych.

Głównymi problemami w gminie o naturze społecznej jest stosunkowo niski poziom wykształcenia mieszkańców, wzrastający poziom bezrobocia, ale również uzależnienie (w szczególności od alkoholu), ubóstwo oraz trudna sytuacja niepełnosprawnych mieszkańców gminy.

3.1.4. Środowisko przyrodnicze

UKSZTAŁTOWANIE TERENU

Teren gminy jest jednorodny i równinny. Rzeźba okolic Góry Św. Małgorzaty ukształtowana została w okresie po zlodowaceniu tzw. "środkowopolskim". Ciekawym wytworem natury są wydmy zwane przez miejscową ludność "Łysymi Górami". Rozciągają się około 500 m na południowy wschód od wsi Karsznice i ciągną się w kierunku około 2 km, do granicy gminy Piątek. Ich dokładny wiek jest trudny do określenia. Wiadomo tylko, że powstały jako osady rzeczne topniejącego lodowca w okresie 13000 - 10000 lat p.n.e. W czasie powojennym wydmy zostały zalesione sosną, co spowodowało zatrzymanie się ich przemieszczania. Obecnie są one pomnikami przyrody.

Wzniesienie w Górze Św. Małgorzaty powstało w fazach wspomnianego już zlodowacenia, przez erozję wód roztopowych. Posiada ono około 25 metrów wysokości względnej (136 m n.p.m).

WARUNKI KLIMATYCZNE²

„Według podziału Polski na regiony klimatyczne A. Wosia obszar objęty opracowaniem położony jest w środkowo-mazowieckim regionie klimatycznym. Obszar (...) charakteryzuje się najmniejszymi w Polsce opadami rocznymi, wynoszącymi ok. 513 mm. Najobfitsze opady notowane są w lipcu, najmniej opadów występuje w okresie od stycznia do kwietnia i w październiku. Przy normalnych opadach może występować deficyt wody w glebie oraz głębokie niżówki w rzekach zasilanych lokalnie. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi 7,7°C. Okres wegetacji na tym obszarze trwa 210 – 220 dni. Dominującym kierunkiem wiatrów jest kierunek zachodni. W okresie letnim wzrasta udział wiatrów północno-zachodnich, natomiast w okresie zimowym wiatrów południowo-zachodnich. Warunki klimatu lokalnego są mniej korzystne w obrębie dolin rzecznych. Charakteryzują się większą wilgotnością i parowaniem, są także narażone na występowanie przymrozków i zastoisk zimnego powietrza. Częstym zjawiskiem są mgły radiacyjne, będące skutkiem nocnych spadków temperatury i wzrostem wilgotności. Obszary dolinne pełnią funkcje naturalnych korytarzy przewietrzających dla gminy. Korzystniejsze warunki termiczno-wilgotnościowe cechują teren wysoczyzny – dobrze przewietrzany i mniej wilgotny.”

STAN CZYSTOŚCI POWIETRZA³

„Stan czystości powietrza kształtowany jest przez lokalne kotłownie gospodarstw rolnych i użyteczności publicznej, a więc eksploatowane dla celów grzewczych. Ponadto emitowane do atmosfery są zanieczyszczenia ze środków transportu, produkcji rolniczej, działalności gospodarczej.

² Zmiana Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Góra Św. Małgorzaty, Prognoza oddziaływania na środowisko

³ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Góra Św. Małgorzaty, grudzień 2005

Gmina nie posiada na swoim terenie większych emitatorów zanieczyszczeń do środowiska mogących znacząco wpływać na środowisko.

Badania przeprowadzone przez WIOŚ – Łódź zaliczyły praktycznie cały obszar powiatu łęczyckiego do tzw. klasy A, w której poziom zanieczyszczeń nie przekroczył wartości dopuszczalnej.”

LASY

Roślinność naturalną porastającą gminę, określa się jako: kontynentalne bory sosnowe, mieszane na piaskach lub subkontynentalne lasy liściaste (grądy) na żyzniejszych podłożach, z kolei w dnach dolin rzecznych występują łągi, a na terenach zabagnionych olsy. Tworzą one na terenie gminy kompleksy o łącznej powierzchni 37,37 ha, z czego większość stanowią grunty leśne prywatne – 33,10 ha, czyli 88,57% gruntów leśnych ogółem. Grunty leśne publiczne o powierzchni 4,27 ha należą do Skarbu Państwa i pozostają w zarządzie Lasów Państwowych. Lesistość gminy jest niska i wynosi zaledwie 0,4%, cały powiat łęczycki charakteryzuje się lesistością na poziomie 5,6% - również jest to niezbyt wysoka wartość.

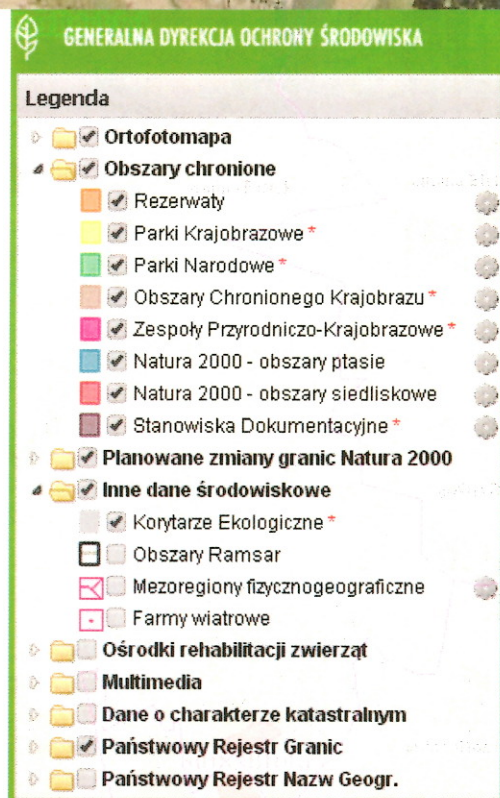
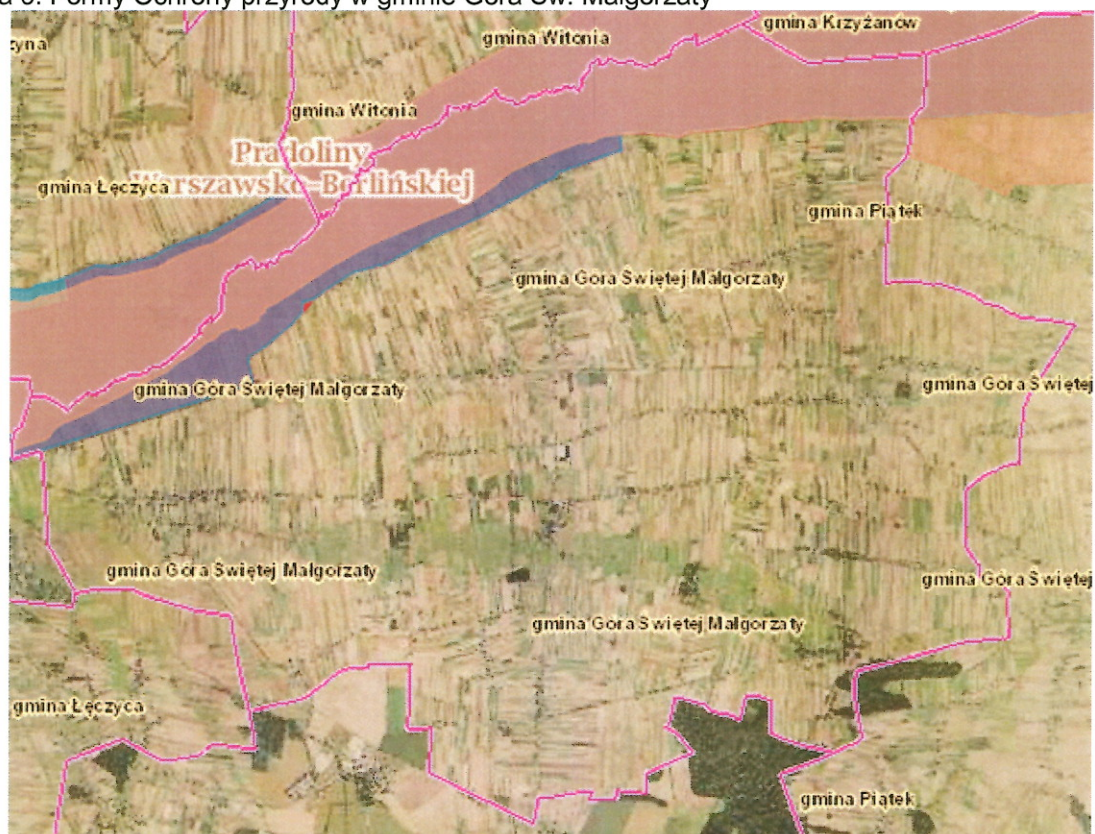
FORMY OCHRONY PRZYRODY⁴

Zgodnie z art. 6. Ustawy o ochronie przyrody (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 ze zm.) do form ochrony przyrody zaliczane są: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe oraz ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Mapa poniżej przedstawia formy ochrony przyrody występujące na obszarze gminy Góra Świętej Małgorzaty.

⁴ Rejestr Form Ochrony Przyrody prowadzony przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi (stan na 02.02.2015 r.)

Mapa 5: Formy Ochrony przyrody w gminie Góra Św. Małgorzaty



Źródło: www.geoserwis.gdos.gov.pl

Obszar chronionego krajobrazu

Zgodnie z art. 40 ust.1. Ustawy o ochronie przyrody (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 ze zm.) obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych. Na obszarze gminy Góra Św. Małgorzaty wyznaczono

Obszar Chronionego Krajobrazu Pradoliny Warszawsko-Berlińskiej - utworzony 24.03.2009 roku.

Obowiązująca podstawa prawna wraz z oznaczeniem miejsca ogłoszenia aktu w prawnego:

Rozporządzenie Nr 6/2009 Wojewody Łódzkiego z dnia 24 marca 2009 r. w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Pradoliny Warszawsko-Berlińskiej (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 75, poz.710) zmienione Rozporządzeniem Nr 18/2009 Wojewody Łódzkiego z dnia 30 lipca 2009 r. zmieniające rozporządzenie Nr 6/2009 Wojewody Łódzkiego z dnia 24 marca 2009 r. w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Pradoliny Warszawsko-Berlińskiej (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 236, poz. 2116) Uchwała NR LXI/1686/10 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 26 października 2010 r. w sprawie: zmiany rozporządzenia Nr 6/2009 Wojewody Łódzkiego z dnia 24 marca 2009 r. w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Pradoliny Warszawsko-Berlińskiej, zmienionego rozporządzeniem Nr 18/2009 Wojewody Łódzkiego z dnia 30 lipca 2009 r. (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 327, poz. 2842).

Obszar obejmuje gminy: Łęczycza, miasto Łęczycza, Świnice Warckie, Grabów, Witonia, Góra Świętej Małgorzaty, Piątek, Kutno, Bedlno, Krzyżanów, Łowicz, Miasto Łowicz, Bielawy, Nieborów, Domaniewice oraz Bolimów.

Obszar utworzono ze względu na ochronę „cennych walorów przyrodniczych największej na terenie województwa pradolina powstałej w okresie plejstoceniowym o specyficznych, choć w znacznym stopniu przekształconych, warunkach środowiska przyrodniczego, wykorzystanej obecnie przez doliny Bzury i Neru; stanowi część korytarza ekologicznego o znaczeniu krajowym łączącego dolinę Wisły z doliną Warty.”⁵

Jest to obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Pradolina Bzury-Neru PLH100006, obszar specjalnej ochrony ptaków Pradolina Warszawsko-Berlińska PLB100001.

Obszary Natura 2000

Wg wyżej wspomnianej Ustawy obszar Natura 2000 to obszar specjalnej ochrony ptaków, specjalny obszar ochrony siedlisk lub obszar mający znaczenie dla Wspólnoty, utworzony w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty.

Na terenie gminy Góra Św. Małgorzaty wyznaczono dwa obszary Natura 2000, należą do nich Pradolina Bzury-Neru oraz Pradolina Warszawsko-Berlińska. Poniżej zamieszczono opis obszarów, sporządzony na podstawie informacji Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, www.natura2000.gdos.gov.pl. „Pradolina Warszawsko-Berlińska, objęta ochroną w postaci dwóch

⁵ Rejestr Form Ochrony Przyrody prowadzony przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi (stan na 02.02.2015 r.)

obszarów Natura 2000 (PLH 100006 Pradolina Bzury-Neru oraz PLB 100001 Pradolina Warszawsko-Berlińska), mimo niemal tysiącletniego użytkowania gospodarczego, stanowi ważną w skali regionu, kraju i całej sieci obszarów Natura 2000, ostoję różnorodności biologicznej. Na skutek interpelacji przyrodników Ministerstwo Środowiska zdecydowało się ujednolicić granice obu obszarów Natura 2000 ustanowionych w obrębie Pradoliny. W związku z powyższym nastąpiło dopasowanie granic obszaru mniejszego (PLH Pradolina Bzury-Neru) do przebiegu granic obszaru o większej powierzchni (PLB Pradolina Warszawsko-Berlińska). Granice Pradoliny Bzury-Neru poprowadzono zgodnie z wytycznymi do Planu Ochrony Obszaru Pradolina Warszawsko-Berlińska, dzięki czemu uzyskano dokładność przebiegu granic do pojedynczych działek ewidencyjnych." Obszary położone są wzdłuż północnej granicy gminy Góra Św. Małgorzaty.

Pradolina Bzury-Neru, kod obszaru PLH100006

Charakterystyka obszaru:

„Charakteryzowany obszar obejmuje odcinek Pradoliny Warszawsko-Berlińskiej pomiędzy Łowiczem a Dąbiem. Pradolina jest obecnie wykorzystywana przez wiele cieków, z których najważniejsze to: Bzura (we wschodniej części Pradoliny) i Ner (w zachodniej części Pradoliny). Koryta większości cieków, w tym Bzury i Neru, są silnie zmienione i uregulowane. Do skanalizowania koryt rzek Pradoliny doszło na szeroką skalę w latach 60. i 70. Większa część charakteryzowanego obszaru zajmowana jest przez użytki zielone (łąki kośne, pastwiska) i użytki rolne. Niemal cały teren jest użytkowany rolniczo, miejscami intensywnie. Niewielkie kompleksy lasów łęgowych zachowały się nad Bzurą w okolicy miejscowości Ktery i Pęcławice oraz nad Nerem - w okolicy miejscowości Leszno. Istotnym zjawiskiem w Pradolinie jest obecnie regeneracja lasów łęgowych na porzuconych łąkach wzdłuż cieków. Przykładem takiego spontanicznie odtwarzającego się (od około 20 lat) łągu, może być las na wschód od miejscowości Młogoszyn. Głównym walorem płatów roślinności łęgowej spontanicznie odtwarzających się na porzuconych łąkach łągów jest naturalność zachodzących tam procesów przyrodniczych. Stosunkowo dużą część Pradoliny Warszawsko-Berlińskiej zajmują kanały melioracyjne, starorzecza i torfianki - pozostałość po dawnej eksploatacji cennych pokładów torfu. W wielu miejscach torf uległ wypaleniu podczas pożarów spowodowanych wypalaniem łąk i celowymi podpaleniami (...). Silne odwodnienie opisywanego terenu, spowodowane wadliwie działającymi melioracjami, doprowadziło do znaczącego zubożenia różnorodności biologicznej Pradoliny oraz do rozpoczęcia procesu mineralizacji pokładów torfu. Obecnie w wietrzne dni nad Pradolina unosi się chmury pyłu pochodzącego ze zmurszałego torfu. Bardzo ważnym elementem przyrody Pradoliny są rozległe połacie łąk i pastwisk. Stanowią one istotną ostoję różnorodności biologicznej; można tam spotkać wiele ginących gatunków roślin oraz zwierząt, szczególnie ptaków siewkowatych. Elementem antropogenicznym lecz na stałe wpisanym w krajobraz i przyrodę Pradoliny są stawy rybne, utrzymywane tu od stuleci stawy rybne. Stanowią one istotną w skali Europy ostoję ptaków wodno-błotnych, ważną szczególnie podczas wiosennych i jesiennych przelotów. Stawy rybne zapewniają również przetrwanie wielu gatunkom roślin związanych ze zbiornikami wodnymi. Warty podkreślenia jest fakt, iż silnie zanieczyszczone do niedawna wody Neru i Bzury obecnie stopniowo oczyszczają się, między innymi dzięki procesom samooczyszczania.

Do cieków płynących przez Pradolinę wróciły już bobry oraz 18 gatunków ryb, a za nimi - wydry. Przenikanie się przyrody i efektów działalności gospodarczej człowieka w granicach Pradoliny zaowocowało wytworzeniem się specyficznej mozaiki siedlisk przyrodniczych złożonych z łąk, pastwisk, pól uprawnych, turzycowisk, zarośli wierzbowych, łęgów, starorzeczy, stawów i cieków. (...)

Jakość i znaczenie: Charakteryzowany odcinek Pradoliny Warszawsko-Berlińskiej, objęty ochroną w granicach obszaru Natura 2000 Pradolina Bzury-Neru, jest najcenniejszym obszarem bagiennym w środkowej części Polski. W dużej części ostoja zachodzi sukcesja regeneracyjna na skutek wycofywania się rolnictwa. Efektem tego procesu jest odtwarzanie się lasów łęgowych, olsowych, zarośli wierzbowych oraz szuwarów. Pradolina Bzury-Neru ma również duże znaczenie jako ostoja roślinności halofilnej. Wciąż można tu napotkać płyty zbiorowisk tego typu roślinności, jednak jest ona w zdecydowanym odwrocie.

Szczególnie istotny jest fakt, potwierdzony przez liczne ostatnio badania przyrodnicze w granicach Pradoliny, iż mimo kompleksowego zmeliorowania tego terenu, wciąż posiada on unikatową wartość przyrodniczą. Potwierdzają to liczne stanowiska roślin chronionych i ginących (np. goryczka wąskolistna i groszek błotny) oraz liczne występowanie zwierząt, w szczególności ptaków związanych z obszarami wodno-błotnymi. (...)"

Pradolina Warszawsko-Berlińska, kod obszaru: PLB100001

Charakterystyka obszaru:

„Obszar obejmuje odcinek Pradoliny Warszawsko-Berlińskiej pomiędzy Łowiczem a Dąbiem (długości około 80 km, o średniej szerokości 2 km). W obrębie obszaru specjalnej ochrony ptaków Pradolina Warszawsko-Berlińska PLB100001 znajduje się obszar „siedliskowy” Pradolina Bzury-Neru PLH100006. Decydującą rolę w ukształtowaniu powierzchni omawianego obszaru odegrała tzw. epoka lodowa, która spowodowała przekształcenie wcześniejszej rzeźby terenu. (...) Pozostałością po tych procesach są przede wszystkim formy wypukłe, tj. Wzgórza Domaniewickie, Góra Św. Małgorzaty, czy Morena Kutnowska. (...)”



Fot. Pradolina Warszawsko-Berlińska, kadr z filmu promującego gminę Góra Św. Małgorzaty autorstwa Grzegorza Sawickiego

Jakość i znaczenie:

Zawiera ostoje ptasie IBA Dolina Neru PL079 oraz Dolina Bzury PL080. Obszar stanowi bardzo ważną ostoję ptaków wodno-błotnych. Występuje, co najmniej 57 gatunków ptaków z Załącznika I „Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE” z czego 26 to gatunki lęgowe. Gniazduje 10 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK).

W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 0,5% populacji krajowej następujących gatunków zagrożonych w skali globalnej (C1): rycyk, kulik wielki (PCK) oraz wodniczka. Ponadto w jego obrębie gniazduje co najmniej 1% populacji krajowej (C3 i C6) następujących gatunków ptaków: gęgawa, cyranka, płaskonos, krakwa, perkoz, bąk (PCK), błotniak stawowy, błotniak łąkowy, kropiatka, zielonka, wodnik, rybitwa białowąsa (PCK), rybitwa białoskrzydła (PCK), krwawodziób, podróżniczek (PCK), brzęczka, remiz, wąsatka (PCK), dziwonia; a powyżej 0,5% - czernica, głowienka, perkoz dwuczuby, perkoz rdzawoszyi, zausznik, bielik, pustułka, kokoszka, łyska, kszczyk, dudek; stosunkowo wysoką liczebność osiągają: bocian biały, czajka, derkacz (gatunek zagrożony w skali globalnej) i żuraw. W okresie wędrówek występuje co najmniej 1% populacji szlaku wędrówkowego (C3) gęsi zbożowej, gęsi białoczelnej, siewki złotej i łabędzia czarnodziobego.”

Pomniki przyrody

Zgodnie z art. 40 ust.1. Ustawy o ochronie przyrody (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 ze zm.) pomnikami przyrody „są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie”. Na analizowanym obszarze wyznaczono 4 pomniki przyrody, których charakterystykę przedstawia tabela poniżej.

Tabela 2: Pomniki przyrody w gminie Góra Św. Małgorzaty

nazwa	data utworzenia	obowiązująca podstawa prawna wraz z oznaczeniem miejsca ogłoszenia aktu prawnego	obwód na wys. 1,3 m [cm]	wys. [m]	opis lokalizacji
Dąb szypułkowy	1992.05.21	Rozporządzenie Wojewody Płockiego Nr 8/92 z dnia 21 maja 1992 r.	324	18	Czarnopole
Topola biała	1992.05.21	jak wyżej	580	30	Czarnopole
Grusza polna, pień rozdwojony	1992.05.21	jak wyżej	210, 212	23	Rogulice
Dąb szypułkowy "Urszula"	1990.11.22	Rozporządzenie Wojewody Płockiego Nr 11/90 z dnia 22 listopada 1990 r.	345	27	Moraków, przy zabudowaniach L. Sasa

Źródło: Rejestr Form Ochrony Przyrody prowadzony przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi (stan na 02.02.2015 r.)

WĘZŁY I KORYTARZE EKOLOGICZNE⁶

„Krajowa sieć ekologiczna ECONET-POLSKA jest wieloprzestrzennym systemem obszarów węzłowych najlepiej zachowanych pod względem przyrodniczym i reprezentatywnych dla różnych regionów przyrodniczych kraju, wzajemnie ze sobą powiązanych korytarzami ekologicznymi, które zapewniają ciągłość więzi przyrodniczych w obrębie tego systemu. Składa się ona z obszarów węzłowych i łączących je korytarze ekologiczne.

System ekologiczny ECONET na terenie województwa łódzkiego obejmuje korytarze ekologiczne o randze krajowej (doliny rzek Pilicy, Rawki, Bzury, Neru, Warty i Prosnicy) oraz obszary węzłowe o znaczeniu międzynarodowym (obszar Doliny Środkowej Warty ze zbiornikiem Jezioro i obszar Puszczy Pilickiej) i krajowym (obszar Puszczy Bolimowskiej, obszar Wyżyny Wieluńskiej, obszar Przedborski i obszar Pojezierza Gostyńskiego).

Na terenie powiatu łęczyckiego znajduje się korytarz ekologiczny 39k sieci ECONET, który pokrywa się częściowo z siecią NATURA 2000 obejmującą:

- Pradolinę Bzury i Neru PLH100006 - ostoja siedliskowa,
- Pradolinę Warszawsko-Berlińską PLB100001 – ostoja ptasia,

jak również z Obszarem Chronionego Krajobrazu Pradoliny Warszawsko-Berlińskiej.

Na części powiatu łęczyckiego objętej zasięgiem korytarza ekologicznego 39k sieci ECONET występują tereny rolnicze z małym udziałem obszarów kompensacji ekologicznej. W korytarzu leży rezerwat Błonie. Natomiast Kanał Tumski, przepływający równoleżnikowo przez teren gminy, pełni rolę korytarza lokalnego.”

GLEBY

Gleby w gminie Góra Św. Małgorzaty dają bardzo dobre możliwości dla rozwoju rolnictwa. Bonitacja przedstawia się następująco:

gleby klasy I – III stanowią 9,9%,

gleby III klasy stanowią 59,5%,

gleby IV klasy stanowią 18,9%.

gleby o klasie bonitacyjnej poniżej V stanowią:

V i VI klasy 11,7%.

SUROWCE MINERALNE⁷

Udokumentowane złoża kopaliny podstawowej - sferysyderytowych rud żelaza, na których opiera się kopalnictwo okolic Łęczycy występuje w jednym z otworów tuż poza granicą gminy Góra Św. Małgorzaty. Na terenie gminy nie prowadzi się eksploatacji żadnych surowców na większą skalę. Złoża żwiru i piasku w okolicach wsi Góra Św. Małgorzaty są w większości wyeksploatowane. Złoża

⁶ Plan gospodarki Niskoemisyjnej wraz z dokumentami towarzyszącymi dla Gminy Góra Świętej Małgorzaty na lata 2014 – 2020

⁷ Zmiana Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Góra Św. Małgorzaty, Prognoza oddziaływania na środowisko

torfu w dolinie rzeki Bzury i dolinie największego ciekę wykorzystywane są w niewielkim zakresie. Na terenach objętych opracowaniem nie występują udokumentowane złoża surowców mineralnych.

WODY POWIERZCHNIOWE⁸

„Cały obszar gminy Góra Św. Małgorzaty znajduje się w dziale wodnym I rzędu rzeki Wisły - zlewni rzeki Bzury. Przez gminę przepływa kilka znaczących cieków wodnych, a mianowicie:

- rzeka Bzura – 12,26 km,
- Kanał Rogulicki - 9,6 km,
- Kanał Tumski - 10,5 km,
- Kanał Południowy „C” – 2,6 km.

Wszystkie w/w ciekę wodne (wraz z dopływami) prowadzą wody pozaklasowe (dane z WIOŚ – Skierniewice), sklasyfikowane do wód poniżej III klasy czystości. Na ich stan mają znaczny wpływ zanieczyszczenia obszarowe, które są konsekwencją rolniczego zagospodarowania obszarów dolin wymienionych cieków wodnych. Dodatkowymi elementami obniżającymi jakość wód są:

- wyjątkowo niskie przepływy wód w przedziałach średniorocznych (niska średnioroczna ilość odpadów atmosferycznych),
- mała dyspozycyjność wód (brak dostatecznej ilości zabudowy hydrotechnicznej i obiektów tzw. małej retencji).”

WODY PODZIEMNE

Na obszarze gminy występuje jedno zasadnicze piętro wodonośne – utwory jurajskie. Wody te ujmowane są w ujęciu „Zagaj” – $Q = 2640 \text{ m}^3/\text{d}$, które służy do zbiorczego zaopatrywania w wodę obszaru gminy.

⁸ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Góra Św. Małgorzaty, grudzień 2005

3.1.5. Rys historyczny

Góra Świętej Małgorzaty jest bardzo starą osadą zlokalizowaną wokół wysokiej góry. Pierwotnie była własnością książąt mazowieckich: Mieczysława, Bolesława, Henryka i Kazimierza, którzy w 1141 roku przekazali ją na wieczystą własność klasztorowi kanoników latareneńskich w Trzemesznie. Dowodzi tego przywilej Mieszka nadający kościołowi i miastu położonemu wokół tej góry niedaleko Łęczycy tytuł Świętej Małgorzaty.

Parafia w Górze Świętej Małgorzaty erygowana została przez arcybiskupa Jana Pełkę (XII w.) przy istniejącym już kościele pod wezwaniem Matki Bożej. Była to wówczas kaplica klasztorna, wystawiona na tutejszej górze przed 1141 rokiem jako oratorium. Obecnie na szczycie malowniczego wzgórza stoi jednonawowy, murowany kościół.

Legenda

Święta Małgorzata – patronka wsi była męczennicą, która w czasach starożytności podczas największego i najokrutniejszego prześladowania chrześcijan, nie wyparła się wiary w Jezusa Chrystusa. Bohaterska śmierć dziewicy nadała rozgłos jej imieniu. Święta męczennica dała początek 11 Świętym i 13 błogosławionym o tym samym imieniu. W kościele parafialnym znajduje się polichromia przedstawiająca legendę związaną z usypianiem góry przez Świętą Małgorzatę. Legenda głosi, że Święta Małgorzata wędrując przez świat, odwiedzała różne miejscowości, pukała do wszystkich drzwi. Nie zawsze jednak była chętnie przyjmowana przez ludzi. W wiosce, która przyjęła jako swą nazwę imię świętej, ludzie okazali się gościnni i życzliwie zapraszali świętą do swych domów. Chcąc się odwdzińczyć mieszkańcom za gościnność, Święta Małgorzata zebrała z pól kamienie i usypała z nich górę. Na tej górze wybudowano kościół i nazwano jej imieniem.

Kościół ten stoi do dnia dzisiejszego, a mieszkańcy tej wsi korzystają z opieki Św. Małgorzaty, pracowicie spędzając swój żywot, pomnażając swoje dochody.

Herb gminy Góra Świętej Małgorzaty



3.1.6. Rys kulturowy

Działalność kulturowa w gminie prowadzona jest w szczególności przez bibliotekę gminną, funkcjonujące tu stowarzyszenia oraz placówki oświaty.

BIBLIOTEKA GMINNA

Gminna Biblioteka Publiczna w Górze Świętej Małgorzaty obsługuje obszar 20 miejscowości. Biblioteka istnieje od 1959 r. Początkowo mieściła się w dawnym Domu Ludowym, następnie w domu parafialnym, dopiero 14 października 1984 r. została przeniesiona do budynku Urzędu Gminy. Sytuacja biblioteki zmieniła się na korzyść co między innymi potwierdzają zapisy w dzienniku biblioteki i sprawozdanie: zwiększona liczba czytelników, wypożyczeń literatury i podręczników, możliwość organizowania różnych form pracy z najmłodszymi czytelnikami.

W 1993 r. biblioteka otrzymała dodatkowe pomieszczenie, które służy jako wypożyczalnia i czytelnia. Gminna biblioteka współpracuje ze Szkołami Podstawowymi w Górze Świętej Małgorzaty i Sługach, Gimnazjum, Przedszkolem. Corocznie odbywają się wycieczki do biblioteki, gdzie każdy przedszkolak zostaje pasowany na czytelnika. Organizowane są różne konkursy i wystawy.

Biblioteka gminna jest miejscem, w którym spotykają się czytelnicy w różnym wieku o odmiennych zainteresowaniach. Biblioteka stara się wyjść naprzeciw ich potrzebom i zaspokoić ich gusty. Szczególnie wymagający bywają uczniowie najmłodsi i czytelnicy najstarsi, dla nich biblioteka oprócz książek, stara się o prenumeratę jak największej liczby czasopism.

Wg danych GUS, w 2013 roku Biblioteka posiadała 484 czytelników, księgozbiór liczył 16316 woluminów, zaś jeden czytelnik wypożyczył średnio 11,7 woluminu.

Biblioteka została laureatem konkursu „Tablety w Twojej bibliotece”. W 2015 roku jako jedna z 233 wyróżnionych placówek, została wyposażona 3 nowoczesne tablety do użytku mieszkańców.

STOWARZYSZENIE PRZYJACIÓŁ GÓRY ŚW. MAŁGORZATY

Stowarzyszenie powstało w roku 1995 w celu uczczenia 850-lecia istnienia miejscowości Góra Świętej Małgorzaty, z inicjatywy ks. Mirosława Jagiełły, proboszcza parafii w Andrzejowie. Stowarzyszenie – jako organizacja społeczna, ma na celu, poprzez działalność swoich członków, uczcić 850-lecie Parafii Rzymsko-katolickiej Góra Św. Małgorzaty, popularyzować przeszłość Parafii, wiedzę historyczną, tradycje kultywowane na terenie parafii, przyczyniać się do jej rozwoju kulturalnego (§ 6 Statutu Stowarzyszenia).

Członkowie Stowarzyszenia spotykają się dwa razy w roku, w ostatnią niedzielę kwietnia i listopada. Na spotkaniach tych prezentowane są różne materiały związane z historią regionu. Dotychczas wygłoszono referaty na poniższe tematy:

- Historia szkół na terenie gminy Góra Św. Małgorzaty.
- Historia wsi Góra Św. Małgorzaty i genealogia rodzin począwszy od aktu uwłaszczeniowego.
- Rzemiosło i przetwórstwo w gminie Góra Św. Małgorzaty.
- Działania wojenne we wrześniu 1939 roku na terenie gminy Góra Św. Małgorzaty.

- Cmentarze w Tumie i w Górze Św. Małgorzaty.
- Budowa geologiczna wzgórza w Górze Św. Małgorzaty.
- Przemiany własnościowe na wsi polskiej.
- Historia tajnego cmentarza NKWD w Charkowie.
- Wspomnienia z lat szkolnych ks. Władysława Janczaka TJ.
- Historia Łodzi fabrycznej – odczyt oraz wycieczka do Rezydencji Księża Młyn w Łodzi.
- Kolekcjonerstwo jako pożyteczne hobby.
- Historia Tumu - jako prastarej Łęczycy.
- Prezentacja dorobku poetyckiego Jadwigi Wewiórskiej, mieszkanki Podgórzyc.
- Fauna i flora Antarktydy.

Dzięki staraniom stowarzyszenia wydano dużo pozycji książkowych, między innymi: "Kapliczki i krzyże przydrożne gminy Góra Św. Małgorzaty" - książka składa się z dwóch części, pierwsza to historia poszczególnych sołectw - nosząca znamiona pierwszej monografii o gminie, druga to katalog kapliczek i krzyży z opisami dotyczącymi ich powstania i funkcjonowania. Siedziba Stowarzyszenia mieści się w Szkole Podstawowej w Górze Św. Ma

STOWARZYSZENIE GMINNEJ ORKIESTRY DĘTEJ W GÓRZE ŚW. MAŁGORZATY



Orkiestra w Górze Św. Małgorzaty powstała ponad sto lat temu przy miejscowej parafii. Jej historia związana jest ze Stefanem Tarczyńskim - właścicielem ziemskim z Podgórzyc. Pochodził on z rodziny muzycznie uzdolnionej. Jeden z jego przodków prowadził zakład

budowy fortepianów w Kaliszu i Łęczycy. Zachowany egzemplarz fortepianu z jego zakładu znajduje się w muzeum w Łowiczu. To właśnie Stefan Tarczyński był inicjatorem powstania orkiestry, zakupił potrzebne instrumenty, prowadził naukę gry na nich i pełnił jednocześnie funkcję kapelmistrza. Orkiestra występująca pod nazwą Stowarzyszenie Muzyczne „Hejnał” w każdą niedzielę zapewniała oprawę muzyczną dla południowej mszy świętej, a po niej dawała koncerty na stoku wzgórza, obok kościoła. Największe sukcesy orkiestra odnosiła w latach 1930 – 1965. Szczególnie słynne występy odbywały się w czasie pielgrzymek na Jasną Górę. W czasie II wojny światowej działalność orkiestry została zawieszona ze zrozumiałych względów. Instrumenty muzyczne zostały zakonserwowane i ukryte w zamurowanym schowku na strychu kościoła oraz w piwnicy domu Wacława Oleskiego. Instrumenty ukrywał jego brat Stanisław. Wydobyte ze skrytek zostały tuż po zakończeniu działań wojennych, część z nich służy do dziś. Niektóre mają stuletnią historię. Orkiestra bardzo szybko się odrodziła i wznowiła swoją działalność. Bez jej udziału nie mogła odbyć się żadna uroczystość, tak świecka jak i kościelna. Łącznie z orkiestrą funkcjonował chór wielogłosowy, reprezentujący bardzo wysoki poziom artystyczny. Na orkiestrze i chórze opierało się życie kulturalne mieszkańców parafii. Wspólnie z nauczycielami tutejszej szkoły organizowane były spektakle teatralne, wokalne i muzyczne prezentowane także na terenie sąsiednich miejscowości. Od roku 1980 następuje stopniowy upadek orkiestry. Orkiestra występowała w bardzo okrojonym, często kilkusobowym

składzie składzie, przede wszystkim z okazji świąt kościelnych. Przed kilkunastu laty obecny proboszcz parafii ks. Prałat Ryszard Pajda, we współpracy z Prezesem Zarządu Gminnego OSP panem Stanisławem Wicińskim i oraz wieloletnim członkiem orkiestry panem Józefem Oleskim, podjęli się trudu reaktywowania jej działalności. Naukę gry na instrumentach podjęło kilkunastu nowych uczniów. Skład orkiestry powiększył się do 30 osób, zakupiono nowe instrumenty. Poddano gruntownej renowacji instrumenty dotychczas używane. Orkiestra uczestniczy w przeglądach orkiestr dętych powiatu łęczyckiego, zdobywając pochlebne opinie o poziomie swej gry. Zapewnia oprawę muzyczną wszystkich ważniejszych uroczystości kościelnych i świeckich na terenie gminy. Usłyszeć ją można zarówno w górkim jak i w tumskim kościele. Jest zapraszana na występy na terenie sąsiednich gmin, na festyny, uroczystości dożynkowe czy kościelne.



Fot. Orkiestra dęta, kadr z filmu promującego gminę Góra Św. Małgorzaty autorstwa Grzegorza Sawickiego

O wysokim jej poziomie artystycznym świadczy fakt, że koncertowała, wspólnie ze 150 orkiestrami z całego kraju, podczas V Pielgrzymki Strażaków na Jasną Górę. Uczestniczyła również w Ogólnopolskim Zlocie Chórów i Orkiestr Licheń 2011 w koncercie „W hołdzie papieżowi Janowi Pawłowi II” oraz w podobnym koncercie w roku 2013.

Dzięki orkiestrze panuje w gminie jeszcze jeden piękny, lokalny zwyczaj. Już od kilkadziesiąt lat, każdego majowego poranka i wieczora, ze stoku wzgórza, bez względu na pogodę, rozlegają się dźwięki pieśni maryjnych. To członkowie orkiestry kultywują ten zwyczaj od blisko 100 lat. Obecny skład osobowy orkiestry rozszerzył ten zwyczaj na inne miejscowości. Ponieważ orkiestranci mieszkają w różnych odległych miejscowościach, koncerty te organizowane są w niedzielę, w godzinach popołudniowych.

Orkiestra obok swej statutowej działalności, jest także współorganizatorem życia kulturalnego dla rodzin swych członków a także miejscowego społeczeństwa. Organizowane są wycieczki do teatrów, strażackie pielgrzymki do Częstochowy, Lichenia. W styczniu tego roku zorganizowana została wycieczka szlakiem papieża Jana Pawła II - do Wadowic, Łagiewnik, Krakowa.

Orkiestra otrzymała w 2014 roku dofinansowanie w ramach "Małego projektu" z działania 413 "Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju" PROW. Zostało zakupione 30 kompletów

umundurowania, oraz 7 instrumentów muzycznych. Suma projektu wyniosła 30 692,50 zł z czego dotacja unijna to 24,554 zł.⁹

W Tumie powstała druga orkiestra w gminie, która poprzez bardzo aktywną działalność dąży do dorównania tej Górskiej.

STOWARZYSZENIE ROZWOJU GMIN „CENTRUM” - LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA (LGD)

Gmina Góra Św. Małgorzaty jest jednym z 54 członków Stowarzyszenia, w którego skład wchodzi 14 gmin oraz podmioty społeczne i gospodarcze. Misją Stowarzyszenia jest poprawa jakości życia mieszkańców z tego obszaru poprzez działania rozwojowe i aktywizacyjne. W latach 2009 – 2015 Stowarzyszenie realizowało swoje cele w oparciu o opracowany dokument strategiczny - *Lokalną Strategię Rozwoju na lata 2009 – 2015 dla Stowarzyszenia Rozwoju Gmin „CENTRUM” (LSR)*. Na moment tworzenia niniejszej Strategii prowadzone są konsultacje społeczne w sprawie procesu realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju.

SPORT

Na terenie gminy po latach zastoju od maja 2012 roku działa klub sportowy – ISKRA 2012 Góra Św. Małgorzaty. Począwszy od 2 września zespół bierze udział w rozgrywkach organizowanych przez Polski Związek Piłki Nożnej na poziomie B klasy.

„Moje boisko ORLIK 2012”

„Kompleks boisk sportowych wybudowany dzięki rządowemu programowi „Moje boisko – Orlik 2012” znajduje się przy Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Górze Św. Małgorzaty. W jego skład wchodzi dwa boiska. Pierwsze z nich (...) przeznaczone jest do gry w piłkę nożną. Natomiast drugie, tzw. boisko

wielofunkcyjne (...) służy do gry w koszykówkę, siatkówkę oraz tenisa ziemnego. Gminny „Orlik” wyposażony jest również w budynki sanitarno-szatniowe pełniące funkcję: magazynu sprzętu sportowo-gospodarczego, szatni, łazienek z prysznicem oraz pomieszczenia dla animatora.”¹⁰ Teren jest ogrodzony i oświetlony. Na Orliku odbywają się m.in. turnieje piłki nożnej, mecze towarzyskie w piłkę nożną, turnieje tenisa ziemnego, turniej mini-rugby, organizowany jest także „Narodowy Dzień Sportu”.

W gminie funkcjonuje również boisko Orlik w Nowym Gaju. Służy ono gimnazjalistom oraz lokalnej społeczności. Znajduje się tu boisko do gry w piłkę nożną, koszykówkę, wyposażono je również w bieżnię.



⁹ orkiestra@goraswmalgorzaty.pl

¹⁰ www.goraswmalgorzaty.pl

IMPREZY GMINNE

Gmina słynie z "uroczystości odpustowych" obchodzonych w lipcu w Górze Św. Małgorzaty oraz w Tumie. Uroczystości te stają się nie tylko świętem parafian, ale także mieszkańców sąsiednich gmin. Bardzo uroczyście obchodzone jest także Boże Ciało. Tradycją jest występ grupy umundurowanych strażaków stanowiących asystę kapłana oraz dętej orkiestry strażackiej. W uroczystościach gminnych aktywny udział bierze również zespół śpiewaczy, który wraz z kapelą *Witaszewiaczy* kultywuje tradycje śpiewania dawnych pieśni i przyśpiewek ludowych.

Na obszarze gminy funkcjonuje również aktywne Stowarzyszenie Koła Gospodyń w Górze Św. Małgorzaty.

Brakuje w gminie miejsca, w którym mogłyby być organizowane imprezy o charakterze sportowym i kulturowym, podczas których prezentowane by były lokalne tradycje i obyczaje.

NOWINY Z GMINY

„Nowiny z Gminy” to biuletyn informacyjny wydawany przez Urząd Gminy dla jej mieszkańców. Egzemplarze są bezpłatne. Biuletyn porusza tematy lokalne, relacjonuje najważniejsze wydarzenia kulturalne i sportowe oraz przebieg posiedzeń Rady Gminy.

3.2. Zagospodarowanie przestrzenne

3.2.1. Infrastruktura techniczna

Infrastrukturą techniczną nazywa się zbiór różnego rodzaju urządzeń i obiektów o charakterze publicznym, niezbędnych do poprawnego funkcjonowania gospodarki narodowej oraz społeczeństwa na określonym terytorium.¹¹ Stan i poziom nowoczesności infrastruktury warunkują zatem możliwości rozwoju danego obszaru oraz poziom życia społeczeństwa zamieszkującego go. W ramach infrastruktury technicznej wyróżnia się infrastrukturę: transportu, energetyczną, wodnokanalizacyjną, związaną z gospodarką odpadami oraz infrastrukturę łączności.

INFRASTRUKTURA TRANSPORTU

Na sieć dróg w gminie Góra Świętej Małgorzaty składają się drogi: gminne, powiatowe oraz droga wojewódzka nr 703.

Do wybranych miejscowości na terenie gminy i powiatu, a także do Łodzi mieszkańcy mogą dojechać autobusami PKS Łęczycy.

Przez teren gminy nie przebiega żadna droga krajowa, jak również sieć PKP. Najbliższe stacje kolejowe znajdują się w Łęczycy i Sierpowie.

Sieć dróg przedstawia się następująco:

- droga wojewódzka Nr 703, klasy G (1x2);
- drogi powiatowe, klasy Z (1x2), o niżej wyszczególnionych numerach i relacjach:

numer drogi	relacja
601	Łęczycyca – Mierczyn – Skotniki
602	Tum – Mierczyn
603	Tum – Góra Św. Małgorzaty – Kolonia Bryski
604	Tymienica – Góra Św. Małgorzaty – Kuchary Kolonia
605	Bryski – Karsznice – Ambrożew
606	Kolonia Bryski – Moraków
612	Marynki – Zagaj – Piątek
622	Góra Św. Małgorzaty – Sługi
623	Karsznice – Piątek

- drogi gminne, klasy L (1x2), oznaczone numerami od 2 do 44,
- ogólnodostępne drogi wewnętrzne, oznaczone geodezyjnymi numerami ewidencyjnymi.

Praktycznie co roku drogi zostają po kolei poddawane modernizacji. Budowane są również chodniki. Przebudowie muszą jednak zostać poddane kolejne drogi, tak aby podwyższyć jakość życia mieszkańców, ale również wzmocnić pozycję gminy w oczach przedsiębiorców.

¹¹ „Znaczenie infrastruktury komunalnej dla rozwoju lokalnego i regionalnego – przykład województwa łódzkiego” Katedra Zagospodarowania Środowiska i Polityki Przestrzennej, Uniwersytet Łódzki, dr Bartosz Bartosiewicz – prezentacja, www.rpo.lodzkie.pl

CIEPŁOWNICTWO¹²

„Ciepło dostarczane do odbiorców może mieć różne przeznaczenie. Dominujące są potrzeby ogrzewania i wentylacji obiektów, podgrzewania wody użytkowej oraz zastosowania technologicznego u odbiorców przemysłowych. Głównymi odbiorcami ciepła są sektor: bytowo-komunalny oraz przemysłowy, który w ostatnich dwóch dekadach znacząco ograniczył swoje potrzeby z powodu rezygnacji z energochłonnych technologii oraz zmniejszenia produkcji. Sektor socjalno-bytowy także racjonalizuje zużycie energii poprzez termomodernizacje obiektów, budownictwo energooszczędne i stosowanie indywidualnych, nowoczesnych źródeł pozyskiwania ciepła. Wszystkie te działania prowadzą obecnie do zmniejszenia zapotrzebowania na ciepło, w tym w szczególności ciepło sieciowe. Ponadto zapotrzebowanie na ciepło jest silnie uzależnione od warunków atmosferycznych w sezonie grzewczym jesienno-zimowym. Wahaniami wynikające ze zmiennych warunków zewnętrznych zniekształcają obraz tendencji zachodzących na rynku w porównaniach krótkookresowych.

Zaopatrzenie Gminy Góra Świętej Małgorzaty w ciepło oparte jest o kotłownie lokalne, zlokalizowane z reguły przy obiektach użyteczności publicznej np. szkoły, obiekty służby zdrowia, OSP itp. oraz o ogrzewanie indywidualne gospodarstw domowych. Na terenie Gminy nie występują rozległe sieci ciepłownicze oraz brak jest dużych źródeł ciepła. Dla własnych potrzeb duże kotłownie posiadają:

- Dom Pomocy Społecznej w Karsznicach – kocioł olejowy,
- Gimnazjum Nowy Gaj – kocioł olejowy,
- Bank Spółdzielczy w Poddębicach – kocioł olejowy 27 [kW],
- Sklep Spożywczo-Przemysłowy Ambrożew – kocioł węglowy 1,4 [kW],
- budynek szkolny (Szkoła Podstawowa i Przedszkole) - kotły wodne: 2 olejowe po 190 [kW] każdy oraz 1 kocioł węglowy o mocy 100 [kW], założono dodatkowo wewnętrzne zasilanie systemów c.o. budynków Urzędu Gminy i Ochotniczej Straży Pożarnej Góra Świętej Małgorzaty,
- budynek Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP) Góra Św. Małgorzaty – kotły węglowe oraz ogrzewanie elektryczne,
- budynek Urzędu Gminy – kotłownia węglowa,
- budynek OSP Sługi oraz budynek OSP Tum – kotły węglowe.

Wg Uchwały Nr 160/XI/2010 Rady Gminy Góra Świętej Małgorzaty z dnia 14 września 2010 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Góra Świętej Małgorzaty art. 19 punkt 9 „w zakresie zaopatrzenia w ciepło ustala się zaopatrzenie w ciepło dla celów grzewczych i ciepłej wody użytkowej ze źródeł indywidualnych, z obowiązkiem stosowania technologii i paliw ekologicznych. Projektowane systemy grzewcze powinny przewidywać pokrycie części zapotrzebowania na ciepło ze źródeł ciepła wykorzystujących odnawialne źródła energii tj.: energii słonecznej, ciepła ziemi, biomasy itp.,”. Ponadto wg danych GUS w 2013 r. około 61% mieszkań w Gminie posiadało centralne ogrzewanie. Dane statystyczne podają, że na terenie Gminy

¹² „Plan gospodarki Niskoemisyjnej wraz z dokumentami towarzyszącymi dla Gminy Góra Świętej Małgorzaty na lata 2014 – 2020”

Góra Świętej Małgorzaty w latach 2006 - 2013 nie był wykorzystywany gaz ziemny do ogrzewania mieszkań.

Na podstawie przeprowadzonych badań stwierdza się, że 100% badanych domostw zaopatrzona jest w indywidualne źródło ciepła (piec), natomiast pozostała część korzysta z lokalnej kotłowni. Z badań wynika również, że indywidualne źródła ciepła stanowią piece na węgiel lub miał węglowy.

Co drugi badany przedsiębiorca świadczący usługi na terenie Gminy korzysta z indywidualnego źródła ciepła opalanego węglem.

Powyższe badania wskazują na wysoki potencjał w ograniczeniu emisji do powietrza ze źródeł tzw. niskiej emisji, poprzez wymianę indywidualnych źródeł ciepła na bardziej ekologiczne.

Na terenie Gminy Góra Świętej Małgorzaty występuje około 1482 mieszkań, o łącznej powierzchni użytkowej około 160 tys. m², z czego 5 mieszkań stanowią zasoby socjalne Gminy, o łącznej powierzchni użytkowej 217 m².

Gmina Góra Świętej Małgorzaty planuje szereg działań modernizacyjnych w zakresie systemu ciepłowniczego do roku 2015 r. Na podstawie dostarczonych przez Urząd Gminy projektów budowlanych przewiduje się:

- modernizacja kotłowni olejowej na pompę ciepła i kocioł na biomasę w budynku kompleksu szkolnego w Górze Świętej Małgorzaty (połączenie obiegów grzewczych: kotłowni olejowej z kotłownią na biomasę oraz z układem pomp ciepła zamontowanych w pomieszczeniu kotłowni olejowej, celem zapewnienia ciągłości dostaw do budynków Szkoły Podstawowej z Przedszkolem, Urzędu Gminy, OSP w Górze Świętej Małgorzaty),
- dla budynku OSP Góra Świętej Małgorzaty – zamiana kotłów węglowych na zasilanie z gminnej kotłowni poprzez przyłącze ciepłne z budynku kompleksu szkolnego - całkowita moc obliczeniowa instalacji c.o. 62,76 [kW],
- dla budynku Urzędu Gminy - zasilanie z gminnej kotłowni poprzez przyłącze ciepłne z budynku kompleksu szkolnego- całkowita moc obliczeniowa instalacji c.o. 61,50 [kW],
- dla budynku OSP Sługi – lokalna kotłownia opalana biomasą (zapotrzebowanie na moc cieplną dla budynku wynosi 35,0 [kW]),
- dla budynku OSP Tum - lokalna kotłownia opalana biomasą - całkowita moc obliczeniowa instalacji c.o. 20,13 [kW].

Ponadto przewiduje się modernizację istniejącego systemu ogrzewania budynków szkolnego, Urzędu Gminy oraz OSP Góra Świętej Małgorzaty poprzez montaż układu pompy ciepła solanka – woda o mocy 6 x 66 kW jako źródła podstawowego ogrzewania i budowę kotłowni na biomasę o mocy 100 kW jako źródła szczytowego wraz z montażem instalacji ogniw fotowoltaicznych produkujących energię elektryczną do zasilania pompy ciepła w sezonie grzewczym oraz na potrzeby obiektów szkolnych i Urzędu Gminy poza sezonem. Kotłownia pracować będzie na potrzeby instalacji c.o. wszystkich budynków szkolnych tj. szkoły podstawowej i przedszkola wraz z salą gimnastyczną; Urzędu Gminy i OSP w Górze Świętej Małgorzaty.

Dodatkowo planuje się prace termomodernizacyjne (ocieplenia i wymiana stolarki okiennej i drzwiowej) w budynkach OSP w Górze Świętej Małgorzaty, Sługach i Tumie oraz instalację fotowoltaiczną na dachu Szkoły Podstawowej.”

GAZOWNICTWO¹³

„Gazyfikacja jest jednym z celów Gminy wyznaczonych w dalszej perspektywie czasowej. Budowa sieci gazowej i rozbudowa sieci rozdzielczej jest jednym z tematów poruszonych w zmianie Miejsowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego gminy Góra Świętej Małgorzaty. Wg jego zapisów dopuszcza się zaopatrzenie terenów zabudowanych w gaz dla celów grzewczych i bytowych z zastosowaniem stałych, podziemnych zbiorników na gaz płynny lub z sieci gazowej w przypadku jej zrealizowania.

Dla wyrównania standardów życia we wszystkich sołectwach, konieczne jest, aby sieć gazowa była dostępna w każdej miejscowości Gminy, o ile tylko spełnione zostanie kryterium ekonomiczne dostaw gazu, określone przez operatora podsystemu.

Na podstawie przeprowadzonych badań stwierdza się, że domostwa na terenie Gminy nie wykorzystują gazu sieciowego, ani na potrzeby ogrzania pomieszczeń, ani na potrzeby c.w.u. Gaz płynny (z butli) jest wykorzystywany natomiast przez 100% badanych na potrzeby przygotowania posiłków. W najbliższym czasie nie planuje się doprowadzenia sieci gazowej do obszaru objętego niniejszym planem.

Wg zapisów zmiany MPZP gmina Góra Świętej Małgorzaty dopuszcza się zaopatrzenie terenów zabudowanych w gaz dla celów grzewczych i bytowych z zastosowaniem stałych, podziemnych zbiorników na gaz płynny lub z sieci gazowej w przypadku jej zrealizowania.”

ENERGETYKA

„Źródłem zasilania Gminy w energię elektryczną jest GPZ Łęczyca (zlokalizowany w Leszczach, gmina Łęczyca) należący do ENERGA Operator S.A. Oddział w Płocku S.A Dystrybucja Zachód. GPZ ten zlokalizowany jest bezpośrednio poza zachodnią granicą miasta Łęczyca w okolicach ulicy Kaliskiej i zasilany jest liniami wysokiego napięcia (110kV). Oprócz gminy Góra Świętej Małgorzaty z GPZ Łęczyca korzysta też miasto i gmina Łęczyca. Przesył i dystrybucja energii na terenie Gminy realizowana jest przez terenową sieć rozdzielczą średniego napięcia (15 [kV]), w skład której wchodzi linie magistralne i odgałęzienia zasilające lokalne stacje transformatorowo-rozdzielcze 15/04 kV. Wszystkie linie rozdzielcze średniego i niskiego napięcia są liniami napowietrznymi, planuje się natomiast ich skablowanie docelowo. Gmina Góra Świętej Małgorzaty zasilana jest następującymi liniami średniego napięcia:

- linią p 18 Piątek,
- linią p 23 Leśmierz.

¹³ „Plan gospodarki Niskoemisyjnej wraz z dokumentami towarzyszącymi dla Gminy Góra Świętej Małgorzaty na lata 2014 – 2020”

Ogólnie stan techniczny urządzeń oceniany jest jako dobry, a przepustowość energetyczna nie stwarza ograniczeń dla przyszłego wzrostu zapotrzebowania na moc. Długość sieci energetycznych na terenie Gminy wynosi ok. 200 km.

Operatorem Systemu Dystrybucyjnego w Gminie jest ENERGA-Operator S.A. Moc umowna dla potrzeb obiektów należących do Gminy, przewidziana do dostarczania przez dostawcę wynosi około 0,5 MW, natomiast dla potrzeb oświetlenia 0,13 MW. Szacunkowe zużycie energii elektrycznej w obu obszarach wynosi około 648 MWh (około 225 MWh na potrzeby obiektów gminnych i około 432 MWh na potrzeby oświetlenia drogowego).

Na podstawie przeprowadzonych badań stwierdza się, że 100% badanych wykorzystuje energię elektryczną do ogrzania c.w.u. Energii elektrycznej ankietowani nie wykorzystują do ogrzania domostw, natomiast tylko niektórzy wykorzystują ją do przygotowania posiłków.¹⁴

WODOCIĄGI

Gmina Góra Św. Małgorzaty w 2013 roku posiadała 106,9 km długości czynnej sieci wodociągowej, wraz z 930 połączeniami prowadzącymi do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Korzystało z niej 2729 osób, czyli 60,9% ludności. Ilość wody dostarczanej gospodarstwom domowym w porównaniu do 2006 roku wzrasta, w 2013 roku było to 171,3 dam³. Zużycie wody w gospodarstwach domowych przybiera podobną tendencję i w ostatnim analizowanym roku wyniosło 38,1 m³.

Tabela 3: Wodociągi w gminie Góra Świętej Małgorzaty

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
długość czynnej sieci rozdzielczej [km]	99,4	101,0	102,3	102,3	102,3	102,9	106,9	106,9
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	891	894	910	918	926	945	979	930
woda dostarczona gospodarstwom domowym [dam ³]	150,9	129,5	179,1	201,6	177,8	195,2	152,9	171,3
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	2703	2689	2709	2707	2720	2740	2789	2729
zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca [m ³]	33,0	28,5	39,7	44,6	39,4	43,4	34,0	38,1

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Sieć wodociągowa zasilana jest ze stacji uzdatniania wody „Zagaj” o wydajności 2640m³/d. Ujęcie wody na Zagaju poddane zostało modernizacji.

KANALIZACJA

Sieć kanalizacji sanitarnej ciśnieniowej obejmuje miejscowości: Kwiatkówkę, Tum, Podgórzycę, Góra Św. Małgorzaty oraz Bryski. Długość sieci wynosi 23,83 km, długość przyłączy wraz z pompowniami

¹⁴ „Plan gospodarki Niskoemisyjnej wraz z dokumentami towarzyszącymi dla Gminy Góra Świętej Małgorzaty na lata 2014 – 2020”

przydomowymi wynosi 9,04 km, ilość przyłączy domowych to 361 sztuk. Funkcjonują tu trzy pompownie sieciowe. Ścieki odprowadzane są do Miejskiej Oczyszczalni Ścieków w Łęczycy.

W gminie funkcjonuje 209 przydomowych oczyszczalni ścieków (10 wybudowano ze środków własnych, 199 ze środków gminnych).¹⁵

W gminie funkcjonuje również mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków, której zarządcą jest Dom Pomocy Społecznej Karsznice. Odbiornikiem ścieków są stawy przepływowe. W 2013 roku emisja zanieczyszczeń z oczyszczalni wyniosła 5499 m³.¹⁶

Według danych GUS w 2013 roku odprowadzono 33 dam³ ścieków, a liczba ludności korzystającej z sieci – na skutek jej rozbudowania – wzrosła dwukrotnie. W 2013 roku z sieci tej korzystały 1192 osoby, czyli 26,6% ludności.

Tabela 4: Kanalizacja w gminie Góra Św. Małgorzaty

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	9,7	9,7	9,7	9,7	9,7	23,8	23,8	23,8
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	151	151	151	151	151	361	361	346
ścieki odprowadzone [dam ³]	20,7	10,7	10,9	11,7	15	15	28	33,0
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	565	561	560	557	557	1228	1227	1192

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Na obszarze gminy obowiązuje *Program Budowy Gminnej Kanalizacji Sanitarnej oraz Przydomowych Oczyszczalni Ścieków na terenie Gminy Góra Św. Małgorzaty* (luty 2015), przyjęty uchwałą Nr 30/VI/2015 Rady Gminy Góra Św. Małgorzaty z dnia 11 marca 2015 r.

Przewiduje się skanalizowanie za pomocą sieci kanalizacyjnej ciśnieniowej następujących miejscowości:

- Stary Gaj – Nowy Gaj jako etap „Nowy Gaj”
- Marynki – Witaszewice jako etap „Marynki”.

Sieć ta zostanie przyłączona do istniejącej sieci kanalizacyjnej.

Przewiduje się również budowę około 308 nowych przydomowych oczyszczalni ścieków. Są to działania niezbędne dla podwyższenia jakości życia mieszkańców oraz ochrony środowiska przyrodniczego gminy, a w szczególności gleb i wód.

GOSPODARKA ODPADAMI

Od 1 lipca 2013 roku zaczął obowiązywać nowy system gospodarki odpadami komunalnymi, który nałożył na gminę i mieszkańców nowe obowiązki. W celu zorganizowania gminnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi gmina Góra Św. Małgorzaty wyłoniła w drodze przetargu

¹⁵ *Program Budowy Gminnej Kanalizacji Sanitarnej oraz Przydomowych Oczyszczalni Ścieków na terenie Gminy Góra Św. Małgorzaty* (luty 2015)

¹⁶ *Wykaz oczyszczalni ścieków na terenie woj. łódzkiego o emisjach zanieczyszczeń do wód lub do ziemi powyżej 5 m³/d w 2013 roku*, www.wios.lodz.pl

przedsiębiorcę odpowiedzialnego za odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy. W 2015 roku jest to firma TONSMEIER Centrum Sp. z o.o. z siedzibą w Kutnie. Odpady odbierane są zgodnie z podanym do informacji publicznej harmonogramem. Odbiór odpadów wielkogabarytowych oraz zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego nastąpi 2 razy w roku.

Ilość zmieszanych odpadów zebranych w 2013 roku w stosunku do 2006 roku wzrosła, w ostatnim roku poddanym analizie wyniosła 333,97 t, przy czym na 1 mieszkańca przypadało 74,4 kg. Większość zebranych odpadów pochodzi z gospodarstw domowych, było to 270,53 t, jeden mieszkaniec gminy wytworzył średnio 60,2 kg odpadów w gospodarstwie domowym.

Tabela 5: Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku w gminie Góra Św. Małgorzaty

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ogółem [t]	280,57	330,04	476,02	389,20	403,79	364,24	362,97	333,97
ogółem na 1 mieszkańca [kg]	61,3	72,6	105,5	86,1	89,4	81,0	80,7	74,4
z gospodarstw domowych [t]	220,00	292,00	412,27	269,00	283,01	257,54	238,22	270,53
odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca [kg]	48,1	64,2	91,4	59,5	62,7	57,2	53,0	60,2

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Na terenie gminy brak jest zorganizowanych składowisk odpadów komunalnych, przemysłowych czy niebezpiecznych, należy ona do Regionu 1 Gospodarki Odpadami Komunalnymi.

ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII¹⁷

„Na terenie Gminy, wg przesłanych danych ankietowych, zlokalizowane są kolektory słoneczne na budynku Gimnazjum Nowy Gaj i na obiektach oświatowych w Górze Świętej Małgorzaty.

W najbliższym czasie przewiduje się modernizację istniejącego systemu ogrzewania budynków szkolnych, Urzędu Gminy i OSP w Górze Świętej Małgorzaty. (...) System po modernizacji wyposażony będzie w regulację automatyczną. (...)

Energia wiatrowa

Produkcja energii przy wykorzystaniu siły wiatru jest działaniem zgodnym z polityką ekologiczną i energetyczną państwa, jak również przyjętymi w tej dziedzinie umowami międzynarodowymi. Energetyka wiatrowa, w porównaniu z energetyką dotychczas powszechnie stosowaną, m.in. opartą o węgiel, przynosi zyski ekologiczne, wynikające z wykorzystania powszechnego, odnawialnego surowca do produkcji przyjaznej środowisku i człowiekowi energii elektrycznej, w sposób niepowodujący powstania szkodliwych i uciążliwych produktów ubocznych. Ponadto energetyka wiatrowa przynosi korzyści ekonomiczne (podatki, aktywizacja lokalnych przedsiębiorstw, nowe miejsca pracy) i społeczne (czystsze środowisko naturalne, korzyści marketingowe). (...)

¹⁷ „Plan gospodarki Niskoemisyjnej wraz z dokumentami towarzyszącymi dla Gminy Góra Świętej Małgorzaty na lata 2014 – 2020”

Gmina znajduje się na skraju II strefy (bardzo korzystnej) do rozwoju energetyki wiatrowej, charakteryzujących się energią użyteczną wiatru 1000-1500 kWh/m²/rok.

Na terenie Gminy nie występują obecnie turbiny wiatrowe. Ze względu na lokalizację Gminy w pobliżu obszarów Natura 2000 i korytarzy ekologicznych wiatru nie przewiduje się intensyfikacji działań w kierunku wykorzystywania energii wiatru. Nie należy jednak zupełnie wykluczać możliwości pozyskiwania energii z tego źródła. (...)

Energia spadku wód

Nowoczesnym sposobem wykorzystania mocy siłowni wodnych jest produkcja energii elektrycznej. Siłownia wodna produkująca energię elektryczną nazywa się elektrownią wodną. (...) W gminie Góra Świętej Małgorzaty brak informacji o lokalizacji Małych Elektrowni Wodnych. Istniejące rzeki np. Bzura objęte są różnymi formami ochrony przyrody np. obszary Natura 2000, co może ograniczać szybkość rozwoju tego rodzaju OZE.

Energia słoneczna (kolektory słoneczne i ogniwa fotowoltaiczne)

Energia słoneczna jest dla ziemi pierwotnym źródłem energii, z punktu widzenia ekologii najbardziej atrakcyjnym (brak efektów ubocznych, szkodliwych emisji oraz zubożenia naturalnych zasobów w trakcie wykorzystywania). Może być wykorzystywana do produkcji energii elektrycznej, do produkcji ciepłej wody, bezpośrednio poprzez zastosowanie specjalnych systemów do jej pozyskiwania i akumulowania.

Na terenie Gminy energia słoneczna wykorzystywana jest w głównej mierze przez indywidualnych inwestorów. Natomiast coraz częściej w tego rodzaju źródła inwestują samorządy lokalne np. na budynku Gimnazjum Nowy Gaj czy planowana inwestycja w Górze Świętej Małgorzaty.

(...) Na podstawie przeprowadzonych badań nie stwierdzono obecnie wśród mieszkańców Gminy Góra Świętej Małgorzaty posiadania zestawów do wykorzystywania energii słońca, w celu ogrzania ciepłej wody użytkowej.

(...) Obecnie Gmina planuje zainstalowanie na budynku szkolnym w Górze Świętej Małgorzaty ogniw PV na cele zasilania pompy ciepła oraz systemu energetycznego tego budynku oraz Urzędu Gminy i OSP.

Pompy ciepła

Pompy ciepła to instalacje używane do ogrzewania lub chłodzenia różnych budynków, zarówno mieszkalnych jak i przemysłowych. W pompach ciepła, jako czynnik roboczy wykorzystuje się gaz, który skrapla się przy odpowiednim ciśnieniu i temperaturze. Aby uzyskać ciepło w tym procesie, pobiera się je z tak zwanego dolnego źródła (może nim być powietrze, grunt oraz zbiornik wodny, wody przemysłowe, ścieki), który może znajdować się na powierzchni ziemi lub pod nią. (...)

Obecnie brak jest danych co do wykorzystywania pompy ciepła na użytek własny mieszkańców Gminy." Przy pomocy środków z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi została zrealizowana inwestycja prywatna pn. „Montaż pompy ciepła w budynku mieszkalnym w Górze Św. Małgorzaty nr 41”.

„Pompa ciepła planowana jest do zainstalowania w projektowanej kotłowni gminnej w Górze Świętej Małgorzaty.

Geotermia

Energia geotermalna jest to energia zgromadzona w gorących wodach podziemnych, której źródłem jest wydzielanie się energii cieplnej z powolnego rozpadu pierwiastków radioaktywnych (np. uran, tor), występujących w granicie i bazalcie, czyli w podstawowych składnikach skorupy ziemskiej. (...) Obecnie brak jest danych co do wykorzystywania energii geotermalnej przez mieszkańców lub przedsiębiorców na terenie Gminy. Planuje się, że projektowane pompy ciepła kotłowni gminnej jako dolne źródło ciepła wykorzystywać będą solankę. Planowane są 84 odwierty pionowe po 100 m każdy i o średnicy odwiertu Ø250 mm. Ze względu na duże koszty inwestycyjne obecnie przewiduje się, że rozwój tego rodzaju OZE w Gminie będzie możliwy dzięki pozyskaniu przez władze samorządowe środków i bezpośredni nadzór nad projektami.

Biomasa

Największą zaletą spalania biomasy jest zerowy bilans emisji dwutlenku węgla (CO₂), uwalnianego podczas spalania, a także niższa niż w przypadku paliw kopalnych emisja dwutlenku siarki (SO₂), tlenków azotu (NO_x) i tlenku węgla (CO). Pozyskując energię z biomasy zapobiegamy marnotrawstwu nadwyżek żywności, zagospodarowujemy odpady produkcyjne przemysłu leśnego i rolnego, utylizujemy odpady komunalne. Zasoby biomasy są dostępne na całym świecie. Wykorzystanie biomasy wspomaga zrównoważony rozwój rolnictwa, ma także pozytywne skutki społeczne, gdyż wzrastający popyt na produkty rolne przyczynia się do powstawania koniunktury i do tworzenia nowych miejsc stałej pracy, zwłaszcza na wsi. Wykorzystywanie biomasy otwiera także nowe perspektywy przed eksportem. Zapotrzebowanie na technologie konwersji i utylizacji biomasy, które wzrasta zarówno w krajach uprzemysłowionych, jak i rozwijających się, stwarza nowe możliwości dla eksportu europejskich technologii i usług, zwłaszcza tych przydatnych w instalacjach o małych i średnich mocach.

(...) Gospodarstwa indywidualne posiadające własne kotły grzewcze są często opalane biomasą – tj. najczęściej drewnem jako paliwo dodatkowe. Coraz popularniejsze stają się również kotły opalane brykietem lub peletem. Jeśli chodzi o uprawy energetyczne, inwestycja ta wymaga dobrego rozeznania tematu i sprawdzonych rynków zbytu.

(...) Użytki rolne w Gminie zajmują około 76 % powierzchni, a obszary leśne zajmują blisko 0,2 % powierzchni. Stąd polem działania dla wykorzystania biomasy jest energetyka cieplna. W dolinach rzek istnieją możliwości uprawy roślin energetycznych, w tym wierzby, z przeznaczeniem na opał. (...) Z uwagi na potencjał obszarowy, na terenie Gminy możliwy jest rozwój upraw energetycznych, pod kątem spalania w kotłowniach.

Wprowadzenie szybko rosnących wierzb krzewiastych na grunty rolnicze i pozyskiwanie ich biomasy pozwoli na:

- zagospodarowanie części gruntów aktualnie nie użytkowanych rolniczo,
- wprowadzenie na rynek nowego przyjaznego dla środowiska biopaliwa,

- uzyskanie tańszej energii cieplnej,
- dopływ nowego źródła pieniędzy dla lokalnych społeczności,
- poprawa jakości powietrza i zmniejszenie ilości powstających odpadów.

Na podstawie przeprowadzonych badań stwierdza się, że 90% badanych przeznacza lub jest w stanie przeznaczyć część posiadanej powierzchni rolnej pod zasiew roślin energetycznych. Wynika z tego ogromny potencjał energetyczny Gminy i możliwość produkcji odnawialnych paliw wykorzystywanych w celach energetycznych.

Według obliczeń przedstawionych w aktualnym „Projekcie założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na lata 2005-2020” na terenie gminy Góra Świętej Małgorzaty możliwe jest wyprodukowanie słomy do zagospodarowania energetycznego, w ilości rzędu 100 tys. dt (decyton), czyli około 10000 Mg. Taka ilość słomy pozwoliłaby na wyprodukowanie energii w ilości około 31 TJ.

W przypadku wierzby energetycznej, przy średniej wydajności 20 Mg/ha ogólna ilość ciepła możliwa do wyprodukowania ze zbiorów biomasy z 1ha plantacji wynosi około 260 GJ.

Biopaliwa

Biomasa stanowi materię wyjściową także do produkcji biopaliw płynnych (zwanych powszechnie „biopaliwami”). Biopaliwa są to paliwa uzyskane drogą przetworzenia produktów pochodzenia roślinnego lub zwierzęcego. Ze względu na stan skupienia dzielimy biopaliwa na stałe, ciekłe i gazowe. Do biopaliw stałych zaliczamy między innymi słomę w postaci bel, kostek albo brykietów, granulát trocinowy lub słomiany - tzw. pellet, drewno, siano, a także różne inne przetworzone odpady roślinne. Biopaliwa ciekłe otrzymywane są w drodze fermentacji alkoholowej węglowodanów, fermentacji butylowej biomasy, bądź z estryfikowanych w biodiesel olejów roślinnych. Biopaliwa gazowe powstają w wyniku fermentacji beztlenowej odpadów rolniczej produkcji zwierzęcej na przykład obornika. Tak powstaje biogaz. Biopaliwa to wszystkie paliwa otrzymywane z biomasy (szczątków organicznych lub produktów przemiany materii roślin lub zwierząt, np. krowiego nawozu). Istnieje również podział biopaliw na tzw. generacje. (...)

Biogaz

W zakres energetyki wykorzystującej biomasę wchodzi również uzyskiwanie biogazu w wyniku fermentacji beztlenowej gnojowicy. Jeden m³ biogazu odpowiada około 0,48 kg węgla o wartości opałowej 25 MJ/kg.

Biogaz jest to gaz pozyskany z biomasy, w szczególności z instalacji przeróbki odpadów zwierzęcych lub roślinnych, oczyszczalniach ścieków i składowisk odpadów. (...)

Biogazownie rolnicze

Obecnie na terenie Gminy nie występują biogazownie rolnicze.

W dniu 13 lipca 2010 r. Rada Ministrów przyjęła opracowany przez Ministerstwo Gospodarki we współpracy z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi dokument pn.: „Kierunki rozwoju biogazowni rolniczych w Polsce w latach 2010 - 2020”. Dokument zakłada, że w każdej polskiej gminie do 2020

roku powstanie średnio jedna biogazownia wykorzystująca biomasę pochodzenia rolniczego, przy założeniu posiadania przez gminę odpowiednich warunków do uruchomienia takiego przedsięwzięcia. Przewiduje się, że biogazownie będą powstawać w tych gminach, na których terenach występują duże zasoby arealu, z którego można pozyskiwać biomasę, co jest swego rodzaju harmonizacją działań krajowych rządu z priorytetami Wspólnej Polityki Rolnej Unii Europejskiej.

Płyn pofermentacyjny, po spełnieniu odpowiednich wymagań higienicznych, może być wykorzystywany do nawożenia roślin uprawnych. Znane są przykłady wykorzystywania odpadów z biogazowni do produkcji tzw. ekobrykietu, który można spalać w specjalnie dostosowanych kotłach. Płyn pofermentacyjny, po uzyskaniu certyfikatu nawozowego, może być również używany jako nawóz do roślin doniczkowych lub szklarniowych. (...)

Biogaz z oczyszczalni ścieków

Potencjał techniczny dla wykorzystania biogazu z oczyszczalni ścieków do celów energetycznych jest bardzo wysoki. Standardowo z 1 m³ osadu (4-5% suchej masy) można uzyskać 10–20 m³ biogazu zawartości ok. 60% metanu.

Do bezpośredniej produkcji biogazu najlepiej dostosowane są oczyszczalnie biologiczne. (...)

Biogaz składowiskowy

W gminie Góra Świętej Małgorzaty brak gminnej oczyszczalni ścieków obsługującej wszystkich mieszkańców. System ten jest zdecentralizowany. Ponadto uwagi na brak centralnego systemu ciepłowniczego ewentualne funkcjonowanie biogazowni wiązałoby się wyłącznie z produkcją energii elektrycznej. (...)

Podsumowanie

Inwestycje OZE umożliwiają tworzenie nowych miejsc pracy. Samorządy, jako podstawowe jednostki administracyjne zobowiązane są do planowania zużycia i oszczędności energii, nie tylko w publicznych jako „model”, ale też do propagowania i stwarzania dogodnych warunków do rozwoju OZE na swoim terenie.

Do podstawowych zobowiązań gminy w zakresie OZE należą:

- dostosowanie prawa lokalnego do celów powiększania udziału OZE w pozyskiwaniu energii poprzez odpowiednie zapisy w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego, dotyczące zaopatrywania nowopowstających budynków mieszkalnych oraz samorządowych w instalacje ciepłownicze (ogrzewanie, chłodzenie, c.w.u.) oparte o niskoemisyjne paliwa, a najlepiej z udziałem OZE np. kolektory słoneczne, pompy ciepła, jak również wyznaczenie terenów pod inwestycje w zakresie odnawialnych źródeł energii,
- przeprowadzenia zgodnie z art. 10, ust. 2, pkt 5 Ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o efektywności energetycznej (Dz. U. 94, poz. 551 z późn. zm.), audytu energetycznego budynków o powierzchni użytkowej powyżej 500 m², których jednostka sektora publicznego

jest właścicielem lub zarządcą, jak również, w przypadku wystąpienia takiej konieczności, przeprowadzenie działań termomodernizacyjnych; Budynki zarządzane przez Gminę, które powinny być poddane audytowi energetycznemu (posiada taki kotłownia budynku szkolnego w Górze Świętej Małgorzaty),

- inwestowanie w odnawialne źródła energii zwłaszcza w budynkach, których właścicielem lub zarządcą jest Gmina,
- szeroko pojęta akcja edukacyjna mieszkańców Gminy na temat konieczności, korzyści dla środowiska i oszczędności wynikających z odnawialnych źródeł energii poprzez:
 - o organizowanie imprez związanych z tą tematyką np. „Dni czystej energii”,
 - o edukację dzieci i młodzieży w szkołach,
 - o organizowanie konkursów plastycznych oraz wiedzy o OZE,
 - o kampanię społeczną np. na stronie internetowej oraz w sposób zwyczajowo przyjęty w Gminie o sposobach oszczędzania energii np. wymiana żarówek na oświetlenie energooszczędne, przeprowadzanie termomodernizacji budynków,
 - o informowanie społeczeństwa o możliwościach pozyskania środków na przydomowe instalacje OZE (kolektory słoneczne, pompy ciepła),
 - o informowanie o korzyściach wynikających z biogazowni,
- przeprowadzenie szkoleń i edukacja pracowników Gminy w zakresie planowania zużycia energii, audytów energetycznych, instalacji OZE,
- współpraca z innymi gminami w zakresie wprowadzania instalacji OZE, zwłaszcza wspólnego korzystania z biogazowni,
- dalsza wymiana oświetlenia dróg, placów, ulic, budynków i miejsc publicznych na bardziej energooszczędne,
- w przypadku budowy nowych budynków gminnych lub remontów uwzględnianie zasad energooszczędności, wprowadzanie w miarę możliwości instalacji OZE, wykorzystywanie maksymalnie naturalnego oświetlenia np. przeszkłone łączniki, fragmenty dachów, dostosowanie oświetlenia do charakteru pomieszczenia (inne oświetlenie pożądane jest w biurach inne w sali konferencyjnej), stosowanie czasowych wyłączników światła,
- promowanie zachowań zmierzających do oszczędzania energii wśród mieszkańców Gminy,
- przygotowanie planu działań w zakresie OZE na najbliższy rok, przedstawienie założeń na Radzie Gminy i wcielenie w życie założeń,
- kontynuowanie wdrożonych już w Gminie działań proekologicznych.”

3.2.2. Własność nieruchomości

Gmina Góra Świętej Małgorzaty jest właścicielem wszystkich obiektów użyteczności publicznej, gdzie prowadzi działalność publiczną.

3.2.3. Stan obiektów dziedzictwa kulturowego

„Do rejestru zabytków wpisuje się zabytek nieruchomy na podstawie decyzji wydanej przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku nieruchomego lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy. Do rejestru może być również wpisane otoczenie zabytku wpisanego do rejestru zabytków, a także jego nazwa geograficzna, historyczna lub tradycyjna (art. 8, 9 pkt. 1, 2).”¹⁸

Poniżej wymieniono zabytki z obszaru gminy Góra Świętej Małgorzaty zgodnie z „Wykazem zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków - stan na 31 marca 2015 r.)”,

Góra Świętej Małgorzaty

- kościół par. pw. św. Małgorzaty, 1250, XIX, nr rej.: 489 z 1.08.1967,
- dzwonnica, 2 poł. XIX, nr rej.: 490 z 1.08.1967.

Tum

- zespół budowlany kolegiaty i kościoła filialnego z otoczeniem (obszar na terenie m. Łęczycza oraz na terenie gminy Góra Świętej Małgorzaty), A/153 z 8.07.2014 (DECYZJA UCHYLONA – MKiDN z 2.03.2015),



Fot. Archikolegiata w Tumie, www.spgoram.hostit.pl

- kolegiata pw. NMP i św. Aleksego, 1161, XV-XVIII, 1952, nr rej.: 291-V-13 z 29.03.1949, 89-V-13 z 15.03.1961 oraz A/63 z 25.07.1967,
- d. cmentarz przy kościele, XII – poł. XVIII, nr rej.: A/114 z 18.05.2011,
- kościół fil. pw. św. Mikołaja, drewn., 1761, nr rej.: 88-V-12 z 29.03.1949, 88-V-12 z 15.03.1961 oraz 64 z 25.07.1967,
- d. cmentarz przy kościele, 2 poł. XVIII - poł. XIX, nr rej.: A/115 z 18.05.2011,
- aleja przy drodze do kolegiaty, nr rej.: 1157 z 14.06.1974.

¹⁸ Narodowy Instytut Dziedzictwa www.nid.pl

3.2.4. Uwarunkowania ochrony środowiska

Ochroną środowiska nazywa się działania podejmowane lub zaniechane mające na celu zachowanie lub przywracanie równowagi przyrodniczej; ochrona ta polega w szczególności na:

- racjonalnym kształtowaniu środowiska i gospodarowaniu zasobami środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju;
- przeciwdziałaniu zanieczyszczeniom;
- przywracaniu elementów przyrodniczych do stanu właściwego.

W realizacji polityki rozwoju na obszarze gminy Góra Św. Małgorzaty respektowane powinny być ustalenia określone w odpowiednich dokumentach dotyczących występujących tu form ochrony przyrody, które będą wymagać zachowania wielkości i wartości ekologicznej istniejących systemów przyrodniczych, zakazywać lokalizacji działalności, mogących spowodować zanieczyszczenia gleby, powietrza oraz wód powierzchniowych i podziemnych.

Na obszarze Gminy wdrażany jest *Program Ochrony Środowiska dla Gminy Góra Św. Małgorzaty*. Program zawiera pełną diagnozę stanu środowiska oraz wyznacza cele krótko- i długoterminowe. Najistotniejsze zadania do rozwiązania na terenie opisano w formie zagadnień dotyczących:

- gospodarki wodno-ściekowej,
- gospodarki odpadami,
- poprawy bilansu hydrologicznego,
- zachowania równowagi przyrodniczej gminy.

Całość zadań z zakresu ochrony środowiska została zaś szczegółowo opisana w następujących działaniach tematycznych:

- zachowanie i wzbogacenie walorów przyrodniczo-krajobrazowych,
- przywracanie równowagi przyrodniczej,
- ochrona powierzchni ziemi,
- poprawa bilansu hydrologicznego,
- poprawa jakości wód powierzchniowych i zachowanie zasobów wód podziemnych,
- poprawa jakości powietrza,
- podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców,
- poprawa klimatu akustycznego,
- minimalizacja zagrożeń ze strony promieniowania elektromagnetycznego,
- zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego,
- zmniejszenie obciążenia środowiska odpadami.

Na obszarze gminy Góra Św. Małgorzaty obowiązuje *Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Góra Św. Małgorzaty na lata 2012 – 2032*. Głównym Celem Programu jest: Sukcesywna likwidacja oddziaływania wyrobów zawierających azbest na środowisko, a w tym

wyeliminowanie negatywnych skutków działających na nadrzędną jednostkę jaką jest zdrowie i życie człowieka. Jak zapisano w Programie „Na terenie Gminy Góra Św. Małgorzaty w miesiącu czerwcu 2012 roku została przeprowadzona szczegółowa inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest. Głównie na terenie gminy stwierdzono występowanie wyrobów zawierających azbest w postaci pokryć dachowych – płyt azbestowo-cementowych (eternit) falistych oraz płaskich typu „karo”. Na terenie nie występują rury azbestowo-cementowe wodociągowe. (...) W wyniku przeprowadzonej inwentaryzacji zlokalizowano 345 obiektów z zabudowanymi wyrobami zawierającymi azbest o łącznej powierzchni 95 811 m² (tj. 1 053,921 Mg), w tym 326 obiektów o łącznej powierzchni 95546 m² (tj. 1 051,006) znajduje się na obiektach należących do osób fizycznych. (...) Najwięcej wyrobów zawierających azbest w postaci pokryć dachowych znajduje się na terenie sołectwa Nowy Gaj – 14 741 m², w skład którego wchodzi miejscowości Nowy Gaj, Stary Gaj i Janów. Najmniej wyrobów zawierających azbest znajduje się na terenie sołectwa Konstancin - 1 004 m², w skład którego wchodzi miejscowości Konstancin i Rogulice.”

Usuwanie wyrobów zawierających azbest to proces długoterminowy z uwagi na wysokość potrzebnych środków finansowych z przewidywanym terminem zakończenia do końca 2032 roku. Program przedstawia zadania do realizacji obejmujące okres od 2012 do 2032 roku.